

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta**

Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte

Bakalářská práce

**Vedoucí bakalářské práce:
PaedDr. Alena Váchová**

**Vypracovala:
Irena Pavlišová**

České Budějovice, 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 7. března 2013

.....

Irena Pavlišová

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní PaedDr. Aleně Váchové za odborné vedení této bakalářské práce, za trpělivost a vstřícný přístup, za její podnětné připomínky a cenné rady.

Další poděkování patří mé rodině a blízkým za pochopení a podporu, kterou mi prokázali při psaní této práce, stejně jako během celého studia.

Abstrakt

Bakalářská práce „Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte“ má za cíl zjistit význam hudby v dalším životě dětí, které se učily hrát v předškolním věku na flétnu. Obsahem teoretické části je seznámení se zobcovou flétnou, historií léčebné hry na flétnu a myšlenkou profesora Václava Žilky „Veselé pískání - zdravé dýchání“. Je zde dále popsán hudební vývoj dětí a dospívajících, možnosti rozvíjení vztahu k hudbě a problematika výuky na hudební nástroj v předškolním věku. Praktická část výzkumného šetření zjišťuje význam hudby v dalším životě dětí, které se učily hrát na sopránovou zobcovou flétnu v mateřské škole či v kroužku pro předškolní děti při domu dětí a mládeže. Výzkumné šetření využívá metody dotazníku a rozhovoru a výsledky potvrzují, že hra na hudební nástroj u předškolního dítěte pozitivně ovlivňuje jeho budoucí vztah k hudbě.

Klíčová slova: hudba, hra na hudební nástroj, předškolní věk, zobcová flétna

Abstract

This bachelor thesis called “Playing a Flute at Preschool Age and the Importance of Music for Further Life of a Child” aims to find out what is the importance of music for further life of children who learnt to play a flute at preschool age. The theoretical part introduces terms such as a recorder, it also focuses on the therapeutic playing a flute and its history and it also deals with the idea of professor Václav Žilka as reflected in his book called “Veselé pískání – zdravé dýchání”. Other phenomena described in the theoretical part are: the musical development of children and teenagers, the attitude to music and the possibilities of its progress and the idea of teaching playing a musical instrument at preschool age. The practical part of this bachelor thesis focuses on the importance of music in further life of children who learnt to play a soprano recorder either at nursery school, or at some activity centre. Two methods were used for the research, i.e. a questionnaire and an interview. The results confirm that playing a musical instrument at preschool age affects the child and its approach to music in a very positive way.

Key words: music, playing a musical instrument, preschool age, a recorder

Obsah:

Úvod	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Hudební vývoj dětí a dospívajících	10
1.1 Období kojenecké a batolecí	10
1.2 Období předškolního věku dítěte	12
1.3 Období školního věku	14
1.4 Období adolescence.....	16
2 Cílená podpora vztahu k hudbě	18
2.1 Působení rodiny	19
2.2 Působení vzdělávacích institucí	20
2.2.1 Mateřská škola	20
2.2.2 Základní (střední škola) škola	23
2.3 Poskytovatelé volnočasových aktivit	24
3 Hra na zobcové flétny	24
3.1 Seznámení se zobcovou flétnou	24
3.2 Historie léčebné hry na zobcovou flétnu	27
3.2.1 Veselé pískání - zdravé dýchání	27
3.3 Hra na flétnu v předškolním věku	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
4 Výzkumné šetření	30
4.1 Cíl práce, předpoklady	30

4.2 Metodika výzkumného šetření	31
4.2.1 Popis zkoumaného souboru	31
5 Analýza a interpretace výzkumného materiálu	36
5.1 Prezentace výzkumného materiálu – dotazníku	36
5.1.1 Analýza jednotlivých otázek dotazníku	36
5.1.2 Analýza rozhovorů – porovnání s dotazníky	48
5.2 Shrnutí výzkumného šetření (diskuse)	51
Závěr	54
Seznam literatury a použitých pramenů	57
Přílohy	59

Úvod

Jako učitelka mateřské školy a vedoucí kroužku „Flétna pro zdraví“ při Domu dětí a mládeže Budík v Moravských Budějovicích seznamuji předškolní děti již 19 let s hrou na sopránovou zobcovou flétnu. Toto „muzicírování“ mě přivedlo k zamyšlení nad otázkou, zda mé snažení má nějaký dopad do budoucna. Jaký je vztah k hudbě u člověka, který se s ní setkal již v útlém dětství? Cílem práce je zjistit, jaký význam má hudba v dalším životě dětí, které se v předškolním věku učily hrát na flétnu.

Hudba v životě člověka? Na tuto otázku si může každý člověk odpovědět po svém. Vyskytují se úvahy, zda dnešní civilizovaný člověk potřebuje provozovat hudbu, zda jí má věnovat čas a přípravu, nutnou k hudebním činnostem. Žijeme v době mechanizace hudby, sdělovací prostředky a hudební průmysl vysílají do éteru nevídané množství hudby a hudebních žánrů a posluchač má všechno bez námahy. *“Proti těmto nepodloženým názorům je třeba postavit objektivně platné poznatky z hudebně psychologických, sociologických a lékařských výzkumů, které jednoznačně ukazují na ohromný význam hudby a hudební aktivity v rozvoji jedince, na profylaktický a mentálně hygienický vliv hudebního prožitku a hudebních činností. Tato fakta také potvrzují, že právě člověk současné společnosti bude hudbu potřebovat mnohem více k zachování své vnitřní rovnováhy a k udržení duševního zdraví.”*¹ Hudba se obrací k člověku svou emocionalitou, esteticky ho obohacuje a kultivuje. Vysloužil připomíná, že člověk hudbu od nepaměti tvoří, komunikuje s ní. Hudba je dílem lidských generací.²

¹ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974, s. 9.

² VYSLOUŽIL, Jiří. *Hudební slovník pro každého: Věcná část. 1. díl*. 1. vyd. Vizovice: Lípa-A. J. Rychlík, 1995, s. 110.

V teoretické části této bakalářské práce je popsána myšlenka prof. Václava Žilky (hra dětí s rodiči či prarodiči, zobcová flétna jako rehabilitační pomůcka pro děti s různými respiračními obtížemi), význam hudby v životě člověka, hudební vývoj dětí a dospívajících, problematika výuky na hudební nástroj v předškolním věku, seznámení se se zobcovou flétnou (souhra hry s dýcháním) a možnosti výuky hry na zobcovou flétnu v současné době.

V praktické části je provedeno výzkumné šetření formou dotazníku a rozhovoru. Metoda rozhovoru byla použita u dospívajících a mladých lidí a upřesnila získané informace. Zároveň se rozhovorem zjistilo, zda se jejich odpovědi shodují s dotazníkem, či se liší.

Závěry této práce nám odpoví na úvodní otázku, jaký je vztah k hudbě u skupiny lidí, kteří ji aktivně provozovali už v dětství i hrou na hudební nástroj.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Hudební vývoj dětí a dospívajících

Hudební vývoj jedince vychází z celkového harmonického rozvoje osobnosti. Nesmíme také opomenout působnost časových a věkových činitelů, podněty prostředí. Ty ale nepůsobí na všechny jedince stejně. Velmi důležitá je zde také dědičnost. Vliv výchovy závisí na vnitřním vybavení dítěte, na jeho osobnostních rysech a na psychických zvláštностech. Podíl dědičného faktoru a faktoru vloženého výchovou není možné ve vývoji jedince určit a oddělit. Je ale prokázáno, že bez účinných vlivů prostředí a výchovy se uspokojivě nerozvinou ani hudební schopnosti s výrazným dědičným základem. Vztah těchto faktorů je také ovlivněn vývojovými stadii. Větší účinnost je v počátečních fázích – ihned po narození a v dalších etapách se tyto dědičné vlivy „překrývají“ výchovou. Tím se podíl dědičného a vloženého výchovou vyrovnává.³ Pokud dítě vyrůstá v málo podnětném hudebním prostředí, je potom přirozené, že dítě hudebně zaostává a absence hudebních podnětů může mít negativní vliv i na ostatní osobnostní rysy.

1.1 Období kojenecké a batolecí

Kojenecké období trvá asi od 1 měsíce do 1 roku. Je to fáze získávání důvěry ke světu.⁴

Hudební projevy dětí jsou od narození spojeny s ostatními funkcemi psychiky a tvoří součást psychického vývoje dítěte. Hudební rozvoj je podmíněn hlavně rozvíjející se sluchovou citlivostí a hlasovou funkcí, která souvisí s rozvojem dětské řeči a s utvářením muzických faktorů. Hudební projevy jsou vázány na motoriku a na rytmické pohyby.

³ SEDLÁK, František. Psychologie hudebních činností a dovedností, 1. vyd. Praha: Supraphon, 1989. s. 14-15.

⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I. : Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 71.

Sluchový analyzátor začíná fungovat několik dní po narození. Sluchová dominanta se již mnohdy vytváří ve 2. týdnu života. Mezi 3. – 8. týdnem kojeneček reaguje na pronikavější silnější zvuky (matčin hlas, tikot hodin...). Koncem 2. měsíce dítě začíná vnímat tóny, ve 3. – 4. měsíci obrací hlavu ke zdroji zvuku. Smysl pro rytmus se utváří velmi brzy, na základě funkční činnosti organismu.

Batolečí věk trvá od 1 do 3 let. Charakteristické pro toto období je osamostatňování a uvolňování vazeb. Je to období první emancipace.

I v tomto období je oblíbenou aktivitou hra s řečí.⁵ Děti mají rády říkadla, která jsou doprovázena pohybem. Říkadla jsou děti schopny brzy reprodukovat.

V půldruhém roce reaguje dítě pohyby rukou, nohou a celého těla na výrazný rytmus vnímané hudby. Tyto pohybové reakce jsou zpočátku arytmičné, teprve ve druhém roce vyjadřují děti tělesnými pohyby hudební rytmus přesněji.⁶

Ve druhém roce dochází při opakování k zapamatování melodie i k jejímu znovupoznání. Období batolete se vyznačuje chápáním základních hudebních útvarů (melodie, rytmus, barvy). V tomto věku jsou první pokusy o zpěvnou imitaci dětských písní a melodií.⁷

Počátkem třetího roku je pokus o imitaci jednoduché písně, kterou dítě slyší v nejbližším okolí. Její melodická linie není zachycena hned přesně.⁸

⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I. : Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 145-147.

⁶ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 84.

⁷ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 85.

⁸ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 86.

1.2 Období předškolního věku dítěte

Předškolní období trvá od 3 do 6 – 7 let. Konec fáze je určen nástupem do školy. Toto období je diferenciací vztahu ke světu, uvolňování vázanosti na rodinu a rozvoj aktivity.⁹

Předškolní věk je obdobím přípravy na život ve společnosti.¹⁰

Kolem pátého roku dítě citlivě vnímá i jemné odstíny zvuků a tónů. Má-li možnost slyšet častěji hudbu a zpěv, nejlépe v živém podání, brzy si zantuje písničku, zopakuje krátký nápěv nebo si jej samo vytvoří. Muzikálnost dítěte – rozvoj a praktické uplatňování má širší souvislosti s jeho životem. Smysl pro tempo, rytmus, intonaci pomáhá dítěti po celý život se vnitřně vyladit, zharmonizovat své prožívání a vztahy k ostatním a lépe jim rozumět.¹¹

„Dítě předškolního věku prožívá aktivně a celou bytostí. S tím souvisí jeho snadná unavitelnost, tékavost a nevyhraněnost zájmů. Dítě se snadno nadchne, ale jeho zájem rychle opadá.

Doba, po kterou je dítě předškolního věku schopno se plně soustředit, se pohybuje mezi deseti až dvaceti minutami podle míry zaujetí. Pak je nutno udělat přestávku, předěl v činnosti, příležitost oddechu a k uvolnění.“¹²

Předškolní věk dítěte je důležité období, kdy se probouzí vlivem vnějšího prostředí vrozené či dědičné dispozice, jejichž zrání má své psychické zákonitosti. „ *V předškolním*

⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I. : Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 173 -174.

¹⁰ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I. : Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 235-236.

¹¹ ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. s. 11.

¹² ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. s. 10.

věku se mohou hudební schopnosti rozvíjet intenzivněji, než se běžně předpokládá. Jejich rozvoj může dokonce někdy i předbíhat před rozumovým vývojem dětí.“¹³

V tomto věku se utváří předpoklady také k poslechovým, pěveckým, instrumentálním a hudebně pohybovým činnostem. Děti nejprve rozlišují rytmickou stránku, později i melodickou. Na konci předškolního období by měla být rozvinuta citlivost pro hlasitost, pak citlivost pro délku, potom následuje barva tónů a výška tónů.

V předškolním věku se současně s procesy zrání a se somatickým vývojem rozvíjí intenzivně i sluchový analyzátor a jeho výškově diferenciační schopnost. Dokonalejší sluchová diferenciacce hudebně výrazových prostředků umožňuje pronikat do hudebně obsahové stránky. Vytvářejí se základní poslechové zkušenosti – i v oblasti instrumentální hudby. Děti dovedou transponovat určitý hudební obsah, náladu nebo charakter skladby do příslušného tělesného pohybu. Uplatňuje se emocionalita a fantazie vyúsťující do tvůrčích improvizčních pokusů. Kapacita hudební paměti se zvětšuje s poznáváním nových písní a skladbiček. Formují se hudební představy a schopnosti si vybavit melodii několikrát slyšenou.

Tělesná motorika se také rychle rozvíjí. Děti dovedou koordinovat pohyby paží, nohou a celého těla s hudebním rytmem. Synchronizace těchto pohybů se zpřesňuje a vznikají předpoklady pro hru na elementární hudební nástroje. S pronikáním do tonálně výškové organizace melodie se rozvíjí a upevňuje tonální cítění, které se zpřesňuje i hrou na dětské hudební nástroje.

Pro nejmenší dítě je hudba zdrojem zážitku. Učí se hudebně slyšet, vyjadřovat, myslet, porozumět hudebnímu vyjádření a citově hudbu prožívat. Tím se dítě stává citlivějším,

¹³ KODEIŠKA, Miloš. *Hudební výchova dětí předškolního věku II., Hudební prostředí v rodině a v mateřské škole.* Praha: Univerzita Karlova, 1991. s. 33.

otevřenějším, niterně bohatším. Těmito vlastnostmi a schopnostmi probouzíme a rozvíjíme v dětech základ budoucí harmonické vyrovnané osobnosti.

„Hudba je přístupná přirozené vnímavosti každého dítěte – souborem svých zvukových podnětů, hudebně estetických zážitků, hudebních (i hudebně pohybových) činností, her, včetně her s prvky hudebně tvořivými, jež radostně rozněcují přímo podstatu dětské osobnosti. Jde o probouzení smyslu dítěte pro hudbu, smyslu pro krásu – pro krásu bohatého člověka.“¹⁴

Psychologové se shodují, že hudební nadání se projevuje často již v předškolním věku, kdy procítá a manifestuje se většinou velkým zájmem o hudbu a značnými pokroky v instrumentální hře. Dějiny hudby potvrzují, že instrumentální projevy těchto nadaných dětí bývají ještě spojeny s činností produkční, skladatelskou např. J. Haydn – vynikal jako klavírista a již v 6 letech se pokouší o komponování, Mozart vynikal virtuózní tvorbou, od 6 let komponuje, má mezinárodní proslulost.¹⁵

1.3 Období školního věku

Školní věk dělíme na tři dílčí fáze:

- 1) Raný školní věk – trvá od 6 – 7 let do 8 – 9 let. Charakteristická je změna sociálního postavení i různé vývojové proměny, které se projevují ve vztahu ke škole.
- 2) Střední školní věk – od 8 – 9 let do 11 - 12 let – do doby, kdy dítě přechází na 2. stupeň základní školy a začíná dospívat. V této fázi dochází ke změnám, které považujeme přípravou k dospívání.

¹⁴ ZEZULA, J., JANOVSKÁ, O., KURKOVÁ, L., BUDÍK, J. *Hudební výchova v mateřské škole*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. s. 9-11.

¹⁵ SEDLÁK, František. *Psychologie hudebních činností a dovedností*, 1. vyd. Praha: Supraphon, 1989. s. 160-161.

3) Starší školní věk – období 2. stupně základní školy – do 15 let – z biologického hlediska jde o období pubescence (1. fáze dospívání).¹⁶

Mezi 5. - 7. rokem dochází v oblasti percepce k vývojovým změnám – jsou považovány za jednu ze složek školní zralosti. V této době dosahuje zrak i sluch takové úrovně, jaká je potřebná pro zvládnutí výuky v 1. třídě.¹⁷

Na počátku školního období se mění způsob dětského poznávání, rozvíjí se zraková a sluchová percepce, mění se uvažování, dochází k přechodu na úroveň konkrétních logických operací. Děti jsou vázány na realitu, ale již ve svém uvažování respektují základní zákony logiky. Realismus vede k tomu, že školák vnímá skutečnost jako danost a o jiných řešeních zatím ani neuvažuje. Dítě dokáže více ovládat pozornost, zvyšuje se kapacita paměti a rozvíjejí se paměťové strategie – rozvoj je vázán na zrání, ale podmiňují jej požadavky školy.¹⁸

Dítě musí přijmout autoritu učitele.¹⁹

Vstup dítěte do školy je důležitým mezníkem v jeho hudebním životě. Proti předchozímu, často živelnému hudebnímu rozvoji, dochází k systematické práci podchycující všechny žáky. Sleduje se funkce hudebního sluchu (základní orientace v melodii, schopnost soustředit se k výškovému vnímání, rozvinuté tonální cítění, existence základních hudebních představ, rozvinutá hudební paměť), rytmického cítění a motoriky, oblasti pěveckých dovedností, elementárních tvůrčích projevů (dítě má být schopno melodizovat říkadlo, vytvořit jednoduchou melodickou variantu jednoduché známé písně),

¹⁶ VÁGNEROVÁ, Marie., *Vývojová psychologie I. – Dětství a dospívání*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 237.

¹⁷ VÁGNEROVÁ, Marie., *Vývojová psychologie I. – Dětství a dospívání*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 238.

¹⁸ VÁGNEROVÁ, Marie., *Vývojová psychologie I. – Dětství a dospívání*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 265 -266.

¹⁹ VÁGNEROVÁ, Marie., *Vývojová psychologie I. – Dětství a dospívání*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 318.

elementárních instrumentálních činností (dovednost rozdělit čtvrt'ovou dobu na dvě osminové).²⁰

Rozvíjí se motorika umožňující hru na hudební nástroje. Citový vztah k hudbě dětí tohoto věku se stále prohlubuje biologickým dospíváním a aktivním stykem s hudbou.

Vznikají hudební zážitky uchovávané se po celý život.

Starší školní věk bývá nazýván dospíváním, pubescencí. Pro hudební pedagogy je to období velmi náročné. Změny zvané mutace jsou rozlišením původního dětského hlasu na dva samostatné hlasové typy: mužský a ženský. Přeměna se uskutečňuje u chlapců kolem dvanáctého roku, u dívek kolem jedenáctého roku života. Dospívající si libují v nadměrné silné hudební reprodukci, která mnohdy překračuje hranici fyziologické únosnosti. S kvalitní hudbou lze usměrňovat a vhodně využívat psychické zrání a rozvíjet citový a myšlenkový život.

Pedagogická praxe učitelů, vychovatelů a rodičů vede k závěru, že hudba je předurčena, aby plnila funkci ve výchově dospívajících. Značně se podílí na duševním, citovém, na rozumovém a mravním vývoji pubescentů.²¹

1.4 Období adolescence

Období dospívání je přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí – od 10 do 20 let.

Dvě fáze dospívání:

1) Raná adolescence (pubescence) – 11 – 15 let – tělesné dospívání spojené s pohlavním

²⁰ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 90-92.

²¹ SEDLÁK, František. *Psychologie hudebních činností a dovedností*, 1. vyd. Praha: Supraphon, 1989. s. 198.

dozráváním – změny v zevnějšku dospívajícího, ve způsobu myšlení a emočního prožívání, v osamostatňování se z vazby na rodiče, ukončení povinné školní docházky.

2) Pozdní adolescence – 15 - 20 let – komplexnější psychosociální proměny, ukončení profesní přípravy, rozvoj vlastní identity.²²

V tomto období dochází ke komplexní proměně osobnosti ve všech oblastech – somatické, psychické a sociální. Je to období hledání a přehodnocování, kdy jedinec má zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity.²³

V pubertě a adolescenci je muzika hlasitým vyjádřením nitra, především v situacích, kdy slova jdou těžko z úst. Stačí poukázat na milostné vyznání, osobní touhy, sociální protesty...

Pubescenti a adolescenti jsou ovlivněni návštěvou kulturních akcí, ale i poslechem hudby ve sdělovacích prostředcích, či na internetu. Ve sféře tzv. moderní populární hudby je pro laika obtížné se správně orientovat. Její žánrová šíře obsahuje skladby, které snesou i přísnější estetická kritéria, ale je zde mnoho umělecky podřadného. Mladý člověk, esteticky nevyspělý, s malými hudebními zkušenostmi a teoretickými poznatky, vyhledává většinou ty "skladby", které nevyjadřují hlubší hudební vzdělání ani větší poslechovou praxi. Vývojová fáze adolescentů není již výbušná, ale mnohem vyrovnanější. Tito mladí lidé získávají širší rozhled, životní a hudební zkušenosti. Současně zprostředkují i zájem o psychiku a prožitky ostatních lidí. Zesiluje se hloubka prožitku, který není již syncen

²² VÁGNEROVÁ, Marie., *Vývojová psychologie I. – Dětství a dospívání*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 323 – 325.

²³ VÁGNEROVÁ, Marie., *Vývojová psychologie I. – Dětství a dospívání*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 321

emocionalitou, ale vlivem strukturovaného vnímání a pochopení hudební informace obsahuje i rozumové komponenty.²⁴

2 Cílená podpora vztahu k hudbě

V každém z uvedených období lze vztah k hudbě a hudebnost cíleně podporovat. Jak to udělat, aby se hudba stala zájmem a potřebou dítěte, které si nese do dospělosti? ...

Příčina úspěchu či neúspěchu tohoto snažení je v tom, kdo zájem podněcuje. Úspěšní učitelé vsadili na tvořivost, na muzicírování, na hravé objevování hudby jako cesty k poznávání světa. *“Až se děti ve svém životě setkají s hudbou jako citově bohatým sdělením, které je zaujme, budou připraveny vnímanou zprávu prožít.”*...Přítom muzicírování může pozitivně ovlivnit rozvoj celé osobnosti. *“Děti, které prošly dobrou hudební výchovou, mají lepší studijní výsledky v ostatních předmětech, lépe komunikují s okolím, nevyhledávají a lépe řeší konflikty, jsou samostatnější, v neposlední řadě v dospělosti dovedou svým vlastním dětem stavět reálné a ušlechtilé životní cíle.”*²⁵

Dítě se seznamuje s hudbou jako produktem lidských schopností a dovedností, společenských zkušeností a norem.²⁶ Hra na jakýkoli hudební nástroj patří k těm dovednostem, které vždy obdivujeme a které chceme ovládat. Zobcová flétna patří k oblíbeným hudebním nástrojům. Pro předškolní děti představuje jednu z prvních možností seznámení se s hudbou. Setkáváme se s ní v mateřských školách, v nejrůznějších kroužcích, rádi sáhnou po ní i mnozí hudební samoukové.

²⁴ SEDLÁK, František. *Psychologie hudebních činností a dovedností*, 1.vyd. Praha: Supraphon, 1989. s. 195-200.

²⁵ HERDEN, Jaroslav. *Hudební hodinky pro táty a maminky (nejen o hudební výchově v rodině)*. 1. vyd. Praha: Rodiče, s. r. o., 2004. s. 5-10.

²⁶ KODEJŠKA, Miloš. *Hudební výchova předškolního věku I.: Hudební schopnosti*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. s. 9.

2.1 Působení rodiny

Základy hudebnosti v raném dětství se pokládají v rodině. Pokud chceme ovlivnit hudebnost našich dětí, je třeba začít od rodiny a jejího životního stylu. Pozitivním vlivem je, pokud někdo v rodině hraje na hudební nástroj - mezi časté patří sopránová zobcová flétna, kytara, klavír, housle...²⁷ Hudba, se kterou se dítě v rodině setkává, by měla být umělecky hodnotná. Jen tak může mít na jeho hudební vývoj pozitivní vliv.

Nejdůležitější zásadou je v hudebně výchovné práci názornost. Matka funguje jako zrcadlo a tím dítěti poskytuje zpětnou vazbu – vytvoření základu učení nápodobou.²⁸

Ostře rytmizovaná melodie vzbudí zájem již u šestiměsíčního dítěte. V 1. roce projevuje účast na matčině zpěvu – lépe se utiší než-li hračkami.²⁹

Před koncem druhého roku se vyskytuje jakési samostatné prozpěvování dětí. Jde o přechod z mluvené řeči do melodického útvaru, jakýsi „mluvozpěv”. Impuls k pěvecké realizaci většinou dává citové vzrušení.³⁰

Rodina je důležitou součástí identity školáka. Rodiče jsou modelem chování a zdrojem jistoty i bezpečí. Vztah se sourozenci je i nyní významným socializačním faktorem.

„Milovat hudbu je skvělou prevencí před drogami, kouřením i špatným vztahem k přírodě. Je všelékem dospívajícího dítěte před nástrahami doby, učí poznávat krásu i dobrotu lidských srdcí. Píšťalku si vemte do ruky a druhou předejte dítěti. K tomu vám dopomůže láska. Společně poznáte krásu dvojhlasu, u vás doma zazní vzácná pohoda. Budete mít

²⁷ KODEJŠKA, Miloš. *Hudební výchova dětí předškolního věku II., Hudební prostředí v rodině a v mateřské škole*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1991. s. 38, 40.

²⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I. : Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 102.

²⁹ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 84.

³⁰ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 87.

k sobě ještě blíž... “³¹

2.2 Působení vzdělávacích institucí

2.2.1 Mateřská škola

Mateřská škola bývá zpravidla první vzdělávací institucí, do které dítě vstupuje. Úkolem mateřské školy je doplňovat rodinnou výchovu a na této vazbě zajišťovat další předškolní vzdělávání dítěte, které má smysluplně obohacovat denní program dítěte. Oproti rodině je vzdělávání v mateřské škole cíleně podporováno na základě celostátně platných kurikulárních dokumentech, a aby byla garantována celostátně určitá kvalita vzdělávání, bylo zavedeno dvoustupňové kurikulum – státní NVP (Národní program vzdělávání – formuluje požadavky na vzdělávání platné v počátečním vzdělávání jako celku) a RVP (Rámcový vzdělávací program – vymezuje závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy vzdělávání) a školní ŠVP (školní vzdělávací program, podle něhož se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách – školy si jej vytváří samy podle zásad RVP).

V mateřských školách pracujeme podle RVP PV (Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání) a ŠVP PV (školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, který je povinným dokumentem každé mateřské školy a tento dokument je veřejný). Na základě analýzy a zkušeností předškolních pedagogů se kolektivně vytváří ŠVP PV, kde mohou učitelé uplatnit nejen své zkušenosti, ale i nové přístupy, které vytváří předpoklady pro pokračování v dalším vzdělávání.³²

³¹ ŽILKA, Václav. *Jak se dělá muzikant*, 1. vyd. Petrklíč, Praha: Petrklíč, 2004. s. 57.

³² *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vyd. – dotisk. Praha: VÚP, 2006. s. 5 - 7

V mateřských školách jsou pedagogové, kteří mají předepsanou odbornou kvalifikaci, pokud ji nemají, tak si ji průběžně doplňují a ke svému dalšímu sebevzdělávání přistupují aktivně. Pedagogický sbor pracuje na základě jasně vymezených, společně vytvořených pravidel, jedná, chová se a pracuje profesionálním přístupem. Předškolní pedagog vede vzdělávání tak, aby se děti cítily v pohodě, rozvíjely se v souladu se svými schopnostmi a možnostmi, současně byl podněcován jejich harmonický rozvoj a aby měly dostatek podnětů k učení a radosti z něho.³³

Pedagogové v mateřských školách mají základní hudební vzdělání v oblasti rozvíjení hudebních dovedností předškolních dětí, někteří z nich jsou i velmi dobří hudebníci, hrají na hudební nástroj, zpívají... Velmi působí emocionálně zabarvený a dokonalý zpěv učitelky a její hra na hudební nástroj. Dítě vycítí charakter hudby radostné, veselé a vážné. Prohlubuje se dynamika citových reakcí k hudbě. Učitelka vzdělává každé dítě v rámci jeho individuálních možností a potřeb.

V tomto spočívá i odpovědnost výchovné a vzdělávací práce v mateřských školách. Hudba vyvolává v dítěti spontánní odezvu projevující se v motorice, v experimentování dítěte s hudebními prostředky, tóny hudebních nástrojů, prozpěvování. Dítě prožívá, s čím pracuje. Důležitá je motivace spojená s emočním prožitkem. Už v mateřské škole by mělo jít o spolupráci učitelky s dětmi – společné uvažování, objevování, poznávání některých způsobů hudebního vyjadřování. Charakteristickým rysem je důraz na aktivitu dětí. Cílem je rozvoj osobnosti dítěte a ne samoúčelná činnost nebo ubíjející osvojená dovednost. Dítě může poškodit učitel, který bezohledně kritizuje chyby, aniž by byl schopen je pro hudbu získat.

³³ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vyd. – dotisk. Praha: VÚP, 2006. s. 35, 45

“ Vytváření vztahu dítěte k hudbě, rozvoj jeho schopnosti a dovedností je proces, respektující psychologické i pedagogické zákonitosti. Hudební výchova vytvořila ve svém historickém vývoji soustavu výchovných a didaktických zásad, které se uplatňují samozřejmě i v mateřské škole.”³⁴ Dítě si osvojuje hudební materiál a dovednosti formou nápodoby. Hudba je umění, kterého se lze zmocňovat vlastní aktivní činností. Aktivita je nezbytnou podmínkou hudebního rozvoje jedince.

Hra na tzv. dětské hudební nástroje je činností ovlivňující rozvoj hudebních schopností dítěte. Přitažlivou formou se podněcuje zájem o hudbu. Dítěti je dán do ruky velmi lehce ovladatelný nástroj, jehož zvuk okouzluje, ale i podněcuje k hudebním činnostem. Počáteční vytváření hluku je postupně usměrňováno a dětský projev získává kultivovanou podobu.³⁵

Efektivita hudebně výchovného procesu může být zajištěna opětovným návratem k dítěti, které je centrem pozornosti a zájmu. Učitel vychází z primární motivace dítěte k hudbě, musí umět spojit hudbu s celým životem dítěte, s mimoškolními vlivy, s kladným i negativním působením sdělovací techniky.³⁶

Utváření hudebních dovedností není jen motorickým aktem a automatizací pohybů, ale také upevněním poznávacích struktur hudebních projevů za účasti hudebních představ, motivace regulačních složek psychické činnosti. Tyto složky se slučují v instrumentálních

³⁴ ZEŽULA, Jiří., Olga JANOVSÁ, Libuše KURKOVÁ a Jan BUDÍK. *Hudební výchova v mateřské škole*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. s. 40.

³⁵ ZEŽULA, Jiří., Olga JANOVSÁ, Libuše KURKOVÁ a Jan BUDÍK. *Hudební výchova v mateřské škole*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. s. 149.

³⁶ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 18.

a pěveckých projevech. Když splňují tyto hudební aktivity estetická kritéria, zkvalitňují všechny hudební schopnosti, ale jsou i významným prostředkem seberealizace jedince.

2.2.2 Základní (střední škola) škola

Předškolní věk je rozhodující období pro hudební rozvoj dítěte. Vhodné rodinné prostředí a hudební klima, péče o hudebnost v mateřské škole jsou nutnou podmínkou úspěšné práce v základní škole.³⁷

Ukázalo se, že rozvoj hudebních schopností vykazuje na začátku školní docházky velké individuální rozdíly, které jsou způsobeny různým genetickým základem a různými vlivy sociálního prostředí.³⁸

Žáky, kteří neplní požadavky vokální reprodukce, nedovedou čistě zpívat, nelze vůbec považovat za „nehudební“. Často se u nich vyskytuje zájem o poslech – poznání melodie, hra na hudební nástroj.

„Učitel si musí stále uvědomovat, že hudebnost v tomto věku musí být stále podněcována a hudební vlohy aktualizovány všestrannými hudebními činnostmi. Neměl by se proto ukvapovat s diagnózou hudebnosti hned při první prověrce a uvědomit si, že dítě se ocitá vlastně na začátku soustavného hudebně vývojového procesu.“³⁹

V hudebně výchovném procesu se vytváří vztahy mezi dítětem a hudebním dílem, mezi jednotlivými žáky a učitelem. Nejlepší motivací je vytvoření prostoru pro rozvoj tvořivých sil, metod vlastního objevování a vynalézání. Předpokladem je vhodné uspořádání

³⁷ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 87-90.

³⁸ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 93.

³⁹ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 94.

vyučovacího procesu. Učitel musí usilovat, aby žák hudbu vnitřně přijal, našel v ní uspokojení a smysl své činnosti.⁴⁰

2.3 Poskytovatelé volnočasových aktivit

V dnešní době se mohou předškolní děti seznámit se hrou na sopránovou zobcovou flétnu v lidové škole umění, či v kroužku své mateřské školy (pokud je tento kroužek nabízen), v hudební škole Yamaha nebo v kroužcích při domech dětí a mládeže.

Řízená zájmová činnosti předškoláků (hra na flétnu) může probíhat ve formálně ustanovených skupinách – v kroužcích (jedná se o menší útvar, jehož činnost směřuje k vnitřnímu obohacení členů) nebo individuálně a může mít i charakter výuky, která musí být motivována – má vyvolat určité chování, udržovat aktivitu, zaměřovat činnost jistým směrem a má odpovědět na otázku, proč danou činnost vykonáváme. Motivace aktivizuje (přiměřenost), reguluje (určuje, co se má dítě naučit) a posiluje. Velmi důležitá je také znalost osobních vlastností dětí.⁴¹

3 Hra na zobcové flétny

3.1 Seznámení se zobcovou flétnou

Flétna patří k nejstarším dechovým nástrojům. Pravděpodobně pochází z Asie, ale byla již známa starým Egypťanům, Řekům a Římanům. Různé píšťaly se vyráběly z různých materiálů. Archeologové našli píšťaly z mamutiho klu či kosti labutě nebo medvěda. Dále se využívaly i duté dřeviny – rákos a bambus. Tyto flétny byly mnohem jednodušší

⁴⁰ SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. s. 94-95.

⁴¹ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 169.

než dnešní – měly pouze šest tónových otvorů. Až do období renesance se flétny vyráběly z jednoho kusu dřeva, a proto se nedaly ladit. V průběhu let měla flétna mnoho variant, ale základní jsou stále dva typy – flétna podélná (zobcová) a flétna příčná.⁴² Zobcová flétna se začala používat v 11. století a v 15. století se stává jedním z nejoblíbenějších nástrojů v Evropě. Od minulých dob až do dneška patří mezi oblíbené nástroje pro domácí muzicírování. Ve 20. století se uplatňuje jako ideální nástroj pro rozvíjení hudebnosti dětí.

Používá se též v hudbě folkové a jazzové.⁴³

Původem je flétna dřevěná, ale v dnešní době ji hodně nahrazuje flétna umělohmotná (různých značek – např. Aulos, Yamaha...), která také krásně zní, ale po stránce hygienické je mnohem lepší nežli dřevěná – dá se umývat. Dnešní zobcové flétny dělíme na sopráninové, altové, basové – lazené v F dur a sopránové a tenorové – lazené v C dur. Hlavice těchto fléten má tvar zobce (jako píšťaly u varhan). Zde je vložen špalíček, sloužící k usměrnění dechového proudu na hranu příčného výřezu na vrchní straně hlavice. Tímto způsobem, nárazem výdechu se rozechvěje zvukový sloupec v nástroji a vzniká tón.⁴⁴

Zobcová flétna se většinou skládá ze dvou či tří dílů. Jsou to: hlavice, tělo – korpus (dutá trubice se sedmi dírkami na vrchní straně, zespodu je dírka palcová) a nožka (bývá zde umístěna poslední dírka či dvojitá dírka – pootočením nožky nastavujeme díрку podle délky malíčku). Při hře musí být všechny díly pevně spojeny.

Zásady správné hry na zobcovou flétnu:

⁴² MODR, Antonín., *Hudební nástroje*. 7. vyd. Praha: Supraphon, 1982. s. 85-86.

⁴³ JENČKOVÁ, Eva., *Hudba v současné škole – výběrová řada – Zobcová flétna*. FTČ Nová Paka, s. 10-11.

⁴⁴ MODR, Antonín., *Hudební nástroje*. 7. vyd. Praha: Supraphon, 1982. s. 85.

1) Při hře není vhodné sedět (dětem se v sedu špatně dýchá bráničním dýcháním), proto je lépe stát (stoj mírně rozkročný), lokty se drží mírně od těla jako ptačí křídélka – hrudník potřebuje dostatečný prostor pro správné (brániční) dýchání.

2) Pravou rukou se drží flétna ve spodní části korpusu a levou v horní části korpusu, palec levé ruky zakrývá spodní díрку, malíček nikdy nehraje. Pravý palec zdola podpírá korpus. Dírky se zakrývají bříšky prstů, ne špičkami. Flétnu pomáhají přidržovat i hrající prsty. Ruce jsou uvolněné.

3) Při hře nutné dbát na ramena (nesmí se zvedat) a na hlavu (nesklánět) - dobré je používat mnemotechnické pomůcky – hra patří sluníčku (či ptáčkům), ne myškám (či broučkům).

4) Při hře je nutné se zaměřit na správné dýchání – dýchat pootvřenými ústy (mírné zívnutí, nikdy nedýchat nosem) – nádech jako „kapřík“ – při nádechu se vyklene břicho, neslyšný nádech (balonek) – plynulý výdech (balonek se vypustí). Je důležité hospodařit s dechem. Během hry nezapomenout na nádechy.⁴⁵

5) Při hře se nesmí zapomenout dbát na správné nasazení tónu. Zobec se přikládá ke rtům, ne do úst, špička jazyka se opře o kořeny horních zubů na kraji horní dásně, jazyk zadrží dech, pak špička jazyka spadne dolů a vysloví se slabika „dý“ nebo „dú“ a ozve se první tón.

6) Do flétny je nesprávné foukat, ale pouze do ní správně dýchat – flétna je nástroj dechový.⁴⁶

Sopránová zobcová flétna je „levná“, skladná, dechově není náročná, proto je ideální i pro malé děti a samouky.

⁴⁵ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole – výběrová řada – Zobcová flétna*. FTČ Nová Paka, s. 17.

⁴⁶ ŽILKA, Václav. *Veselé pískání – zdravé dýchání*, 3.vyd. Praha: Panton, 1993. s. 9.

3.2 Historie léčebné hry na zobcovou flétnu

V roce 1957 americký alergolog M. B. Marks z Miami přemýšlel o zábavné rehabilitaci dětí s respiračními potížemi tak, aby pokračovaly i doma. Na svou pediatrickou kliniku začal zvat učitele hry na různé dechové nástroje. Malí pacienti se v nemocničních pokojích učili hrát a vraceli se domů jako začínající muzikanti. Vylepšena byla jejich psychika z potěšení, že umí něco nového. Tímto se učí vyfoukávat respirační potíže. Brániční dýchání pomáhá snižovat vážnost onemocnění. Prof. Marks se stal alergologem – průkopníkem. M. B. Marks 17 let léčbu prověřoval, testoval, ověřoval. V roce 1974 tento léčebný hudební projekt nabídl na mezinárodním kongresu americké alergologie v Paříži, zde jej převzali lékaři mnoha zemí. O 9 let později se s tímto projektem seznamuje i profesor Václav Žilka - přebírá tento projekt od holandských alergologů, kteří jej upravili na použití zobcové flétny, která klade při hře nejmenší odpor vzduchu. Tuto zábavnou rehabilitaci v nápaditém balení nejen převzal, ale dál obohatil.⁴⁷

3.2.1 Veselé pískání - zdravé dýchání

Marksova myšlenka správné rehabilitace a přitom citového obohacení v oblasti hudby, pana prof. Václava Žilku nadchla. Cítil, že Marksův projev a rady pomáhající desetitisícům astmatických dětí by si zasloužily, aby je někdo zapsal a dal jim výukový řád. Letní prázdniny r. 1984 na chalupě v Říčkách věnoval práci na neobvyklé učebnici, jak hrou na zobcovou flétnu vyfoukávat astma, relaxovat krční svaly, aby vady řeči (kocktavost, chronická breptavost) přestaly trápit děti. To byl také cíl slabikáře pištců „Veselé pískání – zdravé dýchání.“ Učebnice vyšla v nakladatelství Panton. Po dvou letech vyšla v reedici,

⁴⁷ ŽILKA, Václav. *Veselé pískání – zdravé dýchání*, 3.vyd. Praha: Panton, 1993. s. 44.

pak došlo ke třetímu i ke čtvrtému vydání. Hru dítěte na zobcovou flétnu pan prof. Žilka obohatil o spolupráci jednoho z rodičů, či prarodičů. *“Vždyť hra na hudební nástroj, který má dítě rádo, působí emotivně a povzbudivě na jeho psychiku. Je neuvěřitelné, jaké jsou výsledky, když dítě hraje s někým blízkým, drahým, s mámou, s tátou nebo starším bráškou. Snad je zábavná rehabilitace hrou na dechový nástroj do jisté míry i součástí imunologie tím, že plíce se stávají odolnější, jsou trénované.”*⁴⁸

Byla zařazena i dechová gymnastika, kde se děti seznamují se správným bráničním dýcháním.⁴⁹ Dochází ke zlepšení dechová koordinace, ke zvýšení vitální kapacity plic, k uvolnění svalových kontraktur, k posílení bránice a břišních svalů, ale to jenom tehdy nezapomíná-li hráč na hluboký nádech – zakulacení břicha do „balonku”.⁵⁰ Přestože již pan profesor Žilka již není mezi námi, tak jeho myšlenka „Pískání pro zdraví“ je zde neustále s námi. Během mnoha let se popularita hry na flétnu stala masovým hnutím dětí pískajících pro zdraví.⁵¹

Při hře vystupuje přirozený dětský vztah k hudbě. V každém dítěti je zakleta hudba. Písnička hraná na zobcovou flétnu má v sobě jímavou podobu dětského popěvku, a po hře může vzlouznout do kapsy.⁵²

Velkým úspěchem je, že se v České republice značná část předškoláků se zobcovou flétnou seznamuje již v mateřské škole a to díky seminářům pro pedagogy, které pořádal pan prof. Žilka.

⁴⁸ ŽILKA, Václav. *Jak se dělá muzikant*, 1. vyd. Petrklíč, Praha: Petrklíč, 2004. s. 119.

⁴⁹ ŽILKA, Václav. *Jak se dělá muzikant*, 1. vyd. Petrklíč, Praha: Petrklíč, 2004. s. 30-32.

⁵⁰ ŽILKA, Václav. *Jak se dělá muzikant*, 1. vyd. Petrklíč, Praha: Petrklíč, 2004. s. 117-119.

⁵¹ ŽILKA, Václav. *Veselé pískání – zdravé dýchání*, 3.vyd. Praha: Panton, 1993. s. 44

⁵² ŽILKA, Václav. *Jak se dělá muzikant*, 1. vyd. Petrklíč, Praha: Petrklíč, 2004. s. 18-19.

3.3 Hra na flétnu v předškolním věku

Ideální začátek výuky na flétnu je mezi 4. – 5. rokem – hra závisí na velikosti ruky dítěte, aby prsty byly dostatečně veliké k zakrytí dírek na flétně. Samozřejmě dítě musí mít o hru na flétnu zájem.

Pedagog musí být v tomto období tolerantní (bere dítě takové jaké je), citlivý a empatický (individuální přístup), pohotový (vnímat návrhy a podněty dětí), musí mít přirozenou autoritou a být tvořivý (rozvoj kreativity u dětí). Výuka také spočívá na autoritě učitele a poslušnosti dítěte – toto nemůžeme po předškolním dítěti žádat. Pedagog potřebuje nejprve vzbudit důvěru a citový vztah dítěte k sobě, aby byl podchycen zájem dítěte o hru na hudební nástroj.⁵³

Pozornost dítěte nejlépe udržíme za těchto podmínek:

- 1) Střídáme způsoby vyučování – tleskání rytmu, zpěv písní, hudební hádanky...
- 2) Látku dětem podáváme srozumitelně.
- 3) Dítě nepřetěžujeme, učivo opatrně dávkujeme – využití známých písní a říkadel, na dítě nespěcháme, neboť reakce malých dětí jsou pomalejší.
- 4) Při nezdaru se na děti nezlobíme.
- 5) Důležitá je pochvala a hodnocení – dodává sebedůvěru.
- 6) Učení se dětem snažíme zpříjemnit pomocí motivace.⁵⁴

Pedagog vyučující předškoláky si musí uvědomit, že je prvním učitelem, se kterým se dítě tohoto věku setkává. Musí mít k dětem vřelý vztah a musí být trpělivý.⁵⁵

⁵³ BOROVIÁ, Milada. *Příprava nadaných dětí předškolního věku ke klavírní hře*. 2.vyd. Praha: Panton, 1973. s. 9.

⁵⁴ BOROVIÁ, Milada. *Příprava nadaných dětí předškolního věku ke klavírní hře*. 2.vyd. Praha: Panton, 1973. s. 11- 12.

⁵⁵ BOROVIÁ, Milada. *Příprava nadaných dětí předškolního věku ke klavírní hře*. 2.vyd. Praha: Panton, 1973. s. 9.

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 Výzkumné šetření

4.1 Cíl práce, předpoklady

Výzkumným problémem je význam hudby v dalším životě dětí, které v předškolním věku hrály na sopránovou zobcovou flétnu. Cílem je:

1. Zjistit, jaký význam má hudba v dalším životě těchto dětí.
2. Zjistit, zda mají děti zájem o hudbu, aby je provázela v dalším životě.

Předpoklady k dotazníku a rozhovoru k bakalářské práci:

1. předpoklad (P1) Nejméně polovina dětí, které hrály na sopránovou zobcovou flétnu v předškolním věku, pokračuje (či pokračovala) ve věku školním s hrou na nějaký hudební nástroj v základní umělecké škole či kroužku.
2. předpoklad (P2) Začalo-li dítě hrát v předškolním věku na sopránovou zobcovou flétnu, vyhledává hudbu i dále, protože mu pomáhá v různých životních situacích - s hudbou je mu dobře, vyhledává ji, když řeší nějaké problémy...
3. předpoklad (P3) Většina dětí, které hrály na sopránovou zobcovou flétnu v předškolním věku, řadí hudbu mezi své koníčky – jako je např. poslech hudby, samotná hra na nástroj, zpěv...
4. předpoklad (P4) Hrál-li dítě na sopránovou zobcovou flétnu od útlého věku, má zájem o hudbu i v dalším životě - dobře se orientuje v hudebním světě, vyhledává pro něj nové a zajímavé informace, má své hudební oblíbence, navštěvuje koncerty...

4.2 Metodika výzkumného šetření

Ve výzkumném šetření se prolíná kvantitativní sonda s kvalitativní. Kvantitativní výzkum je v zastoupení dotazníkové metody, a to z toho důvodu, aby byl za co možná nejkratší dobu získán co největší počet odpovědí. Kvalitativní vyhodnocení je provedeno metodou rozhovoru, který byl použit u dospívajících a mladých lidí, aby se zjistilo, zda se jejich výpovědi shodují s dotazníkovým šetřením, či se liší, a získaly se přesnější informace.

4.2.1 Popis zkoumaného souboru

Výzkumný vzorek tvořili absolventi a členové kroužku „Flétna pro zdraví“ při Domu dětí a mládeže Budík v Moravských Budějovicích a bývalí žáci Mateřské školy Litohoř, kteří hráli na flétnu. Jejich věk je nyní od 7 – do 23 let. Respondenty byli v případě mladších dětí do cca 10 let jejich rodiče, ostatní ze zkoumaného souboru si je vyplnili sami, kromě jednoho 19. letého chlapce, za kterého odpovídala matka.

Práce s dotazníky byla problematická – děti navštěvující první stupeň Základní školy v Litohoři dotazníky většinou odevzdaly, ale složitější situace byla u dětí starších a u dospívajících, které opustily základní školu. Ty studují mimo místo bydliště nebo odchází za prací či partnerem. Dotazníky byly posílány po rodičích, kamarádech – bohužel zde chyběl osobní kontakt, tudíž se všechny dotazníky nevrátily. Některé dotazníky se podařilo dát těmto dětem o prázdninách přímo do jejich rukou, kdy byly u rodičů a tyto dotazníky se vrátily.

Předvýzkum byl proveden 14. 5. 2012 se čtyřmi členy (8 – 11 let) kroužku „Flétna pro zdraví“ a to formou rozhovoru, kterým se mělo zjistit, zda jsou správně sestavené

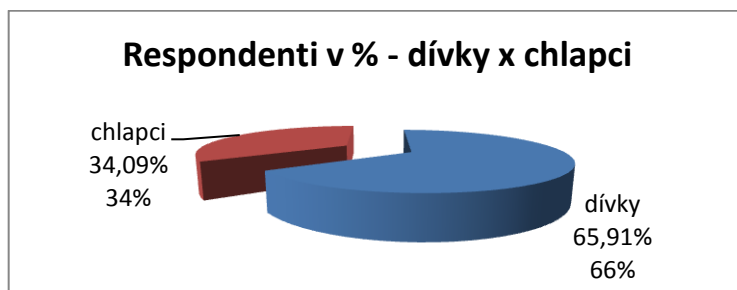
otázky v dotazníku, a potom teprve bylo přistoupeno k dotazníkovému šetření (21. 5. 2012 – 16. 10. 2012), které u pěti mladých dívek a žen (bývalé žačky mateřské školy Litohoř) doplňuje rozhovor (červen 2012).

Dotazník byl původně psán tak, aby byl vytištěn na tři strany A⁴ (příloha č. 1). Ale jak víme, již v úvodu této práce byly dotazníky mnohým respondentům posílány po kamarádech, rodičích... Proto byla zvolena varianta – tyto stránky zmenšit na netradiční velikost dotazníku, a to na formát A⁵, který se vejde do tradiční obálky. Celý dotazník je v podstatě na jednom listu papíru A⁴ tištěném oboustranně, a pak je přeložen do sešitové podoby A⁵. Tyto menší stránky umožnily lepší manipulaci s dotazníkem, jak potvrdili mnozí respondenti.

Anonymní dotazník byl rozdán 58 respondentům a vrátilo se 44 dotazníků (75,86%). Z těchto 44 respondentů bylo 29 dívek (65,91%) a 15 chlapců (34,09%) ve věku 7 – 23 let.

Graf 1

Graf 2

1. Uved'te věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu

Věk dítěte, kdy začínaly děti z výzkumného souboru hrát na sopránovou zobcovou flétnu, naplňuje pravdivost údajů z teoretické části. Většina dětí začíná se hrou na flétnu kolem pátého či čtvrtého roku. Dítě v tomto období nemá již potíže se správnou hrou na tento nástroj a má již určitou pozornost, i když krátkodobou. Využívá se samozřejmě metody hry, která je prokládána říkadly, písničkami, ale i dechovým cvičením.

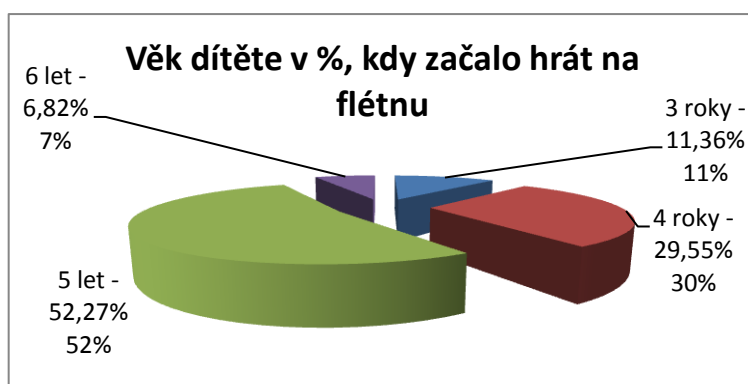
Máme zde také šestileté děti, které začínají se hrou na flétnu – jedná se o jedince, kteří dosahují tohoto věku v podzimních měsících roku, nebo mají odklad školní docházky.

Nelze také opomenout tříleté děti. Podle výsledků výzkumu se jedná o pět dětí (ze sledovaných respondentů). Děti v tomto věku mají ještě potíže se zakrýváním patřičných dírek na nástroji. Tyto děti mají ale různé respirační či dechové potíže a flétna je pro tyto děti v tomto případě respirační pomůckou, která dětem pomáhá při správném dýchání. Formou hry se děti do nástroje učí správně dýchat, nasazovat tón, s nástrojem a zvuky si v podstatě hrají. Během školního roku tyto děti zvládnou na nástroji jeden až dva tóny (c^2 či d^2) a za pomoci říkadel prochází při rehabilitaci do prvních tajů hudby. Nesmíme opomenout, že tyto děti mají velmi krátkou pozornost a proto je nutný každodenní individuální přístup – efektivita hry u těchto dětí je maximálně do pěti minut, ale každodenní krátkodobá práce s těmito dětmi jim přináší každodenní krátkou rehabilitaci spojenou s prvními hudebními krůčky. Zde mluvíme o individuální práci během dne v mateřské škole, která probíhá touto formou i u starších dětí, ale ty již hrají i více tónů (5 – 7) podle individuality dítěte. Za dva roky hry děti (podle zralosti) zvládnou tóny od e^1 – d^2 .

V kroužku při domu dětí a mládeže se děti schází s rodiči či prarodiči jedenkrát týdně na 45 minut, kdy společně s rodiči se seznamují s formou hry na nástroj, správným dýcháním, říkadly a barevnými notami. Rodiče zde bedlivě sledují práci svých malých muzikantů, aby doma s nimi mohli každý den chvilku muzicírovat. Musíme se ovšem vyvarovat přetěžování dítěte, a pokud se mu daný okamžik nechce hrát, bude muzicírovat příště. Dítě s ostatními rytmizuje, zpívá, cvičí, a když vidí hrát kamarády, příště hraje také. Ve skupině hrají maximálně 3 děti, které hrají střídavě.

Věk dítěte	Počet dětí	Počet dětí v %
3 roky	5	11,36%
4 roky	13	29,55%
5 let	23	52,27%
6 let	3	6,82%
Celkem	44	100%

Tabulka 1

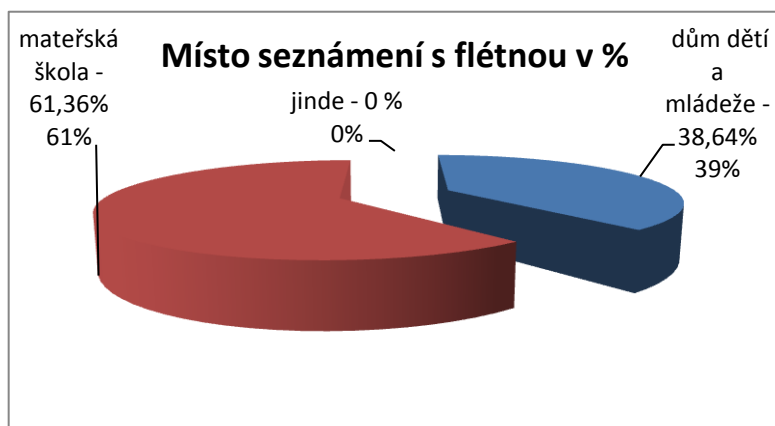

Graf 3

2. Kde hra na flétnu probíhala?

Tato otázka potvrdila očekávání, kde se děti poprvé seznámily s flétnou – v domě dětí a mládeže 17 respondentů (z toho 10 chlapců, 7 dívek), v mateřské škole 27 respondentů

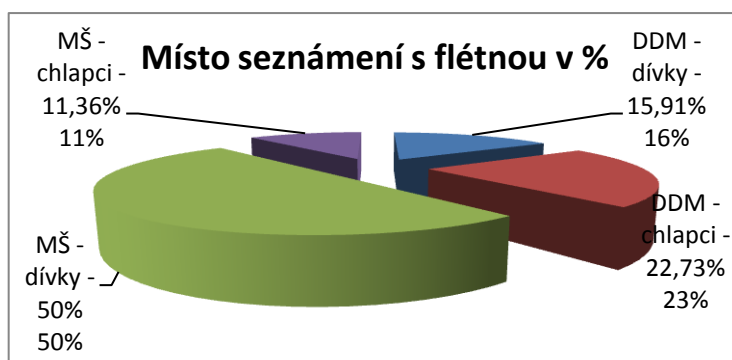
(z toho 5 chlapců, 22 dívek). Varianta c) nebyla vyplněná žádným respondentem.

Graf 4

Místo seznámení s flétnou	Počet dívek	Dívky v %	Počet chlapců	Chlapci v %
DDM	7	15,91%	10	22,73%
MŠ	22	50%	5	11,36%
Jinde	0	0%	0	0%
Celkem	29	65,91%	15	34,09%

Tabulka 2

Graf 5

5 Analýza a interpretace výzkumného materiálu

5.1 Prezentace výzkumného materiálu – dotazníku

5.1.1 Analýza jednotlivých otázek dotazníku

3. Vliv rodiny na zahájení hry na flétnu

V grafu 6 se odráží, kdo měl velký vliv na dítě při jeho prvních hudebních krůčcích.

Z našeho výzkumu vyplývá, že předškolní děti začínající hrát na flétnu jsou z větší poloviny ovlivněny rodinou, a to ve 25 případech. 19 respondentů ovlivněno rodinou nebylo.

Graf 6

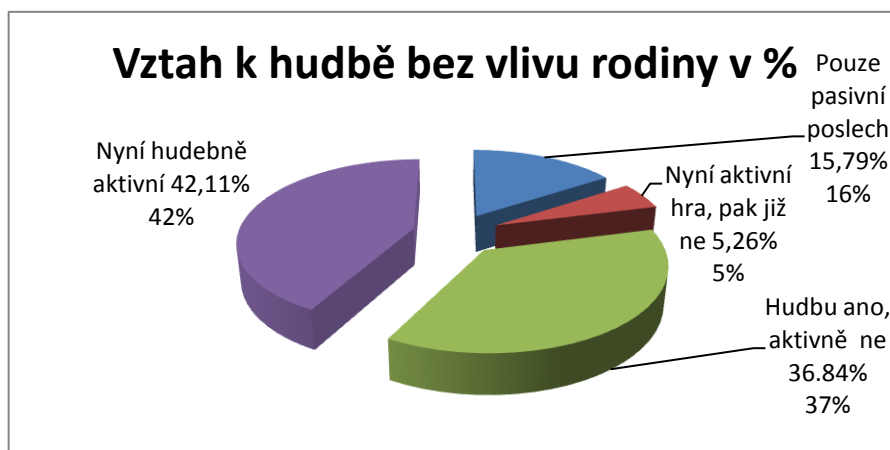
Z výzkumu vyplývá, že nejvíce z rodiny dítě při hudbě ovlivnila matka (13x), dále rodiče (4x), otec (4x), strýc (3x), děda (3x). Dále jsou uváděni příbuzní, babička, starší sourozenci, rodina, bratranec. V jednom případě je potvrzena varianta a) ano (vzor je), ale není uveden příklad vzoru.

Z 19 respondentů, kteří neměli žádný vliv v rodině, při prvních krůčcích k hudbě pasivně poslouchají hudbu 3 respondenti, 1 respondent se hudbě nyní věnuje, ale aktivně v ní

nechce pokračovat, 8 hudbu provozuje aktivně, 7 se již aktivně hudbě nevěnuje, pasivně poslouchá, ale o hudbu mají zájem – viz. tabulka 3, graf 7.

Vztah k hudbě bez vlivu rodiny	Počet dětí	Počet dětí v %
Pouze pasivní poslech	3	15,79%
Nyní aktivní hra, v budoucnu nechce pokračovat	1	5,26%
Hudbu ano, aktivně ne	7	36,84%
Nyní hudebně aktivní	8	42,11%
Celkem	19	100%

Tabulka 3

Graf 7

4. Potřeba hudby v současné době

Tato otázka s možností výběru byla podána tak, aby zmapovala potřebu hudby u výzkumného souboru. Mnozí respondenti vyplnili více variant. Výsledky vyjadřuje tabulka 4. Z odpovědí je patrné, že hudbu nejvíce potřebují, když je jim dobře. Jako jiný důvod uvádělo 13 respondentů - různě, při řízení v autě, téměř pořád, stále, při usínání, není

konkrétní důvod, nuda, když má náladu a chuť hrát, při práci, při úklidu. Tímto výzkumem naplňujeme předpoklad (P2) k dotazníku.

Potřeba hudby u dítěte	Počet odpovědí od respondentů	Vyjádření respondentů v %
Když je mu dobře	29	65,91%
Když má problém	5	11,36%
Když je mu smutno	8	18,18%
Jiný důvod – uveďte	13	29,55%

Tabulka 4

5. Provozování hudby v dalším životě dítěte

Tato otázka nám odkrývá aktivní provozování hudby v dalším životě dětí. V mnohých odpovědích respondentů je vyplněno více variant, neboť tyto odpovědi značí, že hudba jejich život naplňuje. Podívejme se na jednotlivé varianty výzkumu, v kterých se odráží vztah k hudbě v dalším životě respondentů.

Variantu a) „dále hraje na flétnu“ vyplnilo 14 respondentů.

Překvapivá byla varianta b) „ano – hraje na jiný nástroj – jaký?“ vyplnilo ji 17 respondentů.

Zde poznáváme, že mnohé děti pokračují ve hře na další nástroj a i v některých případech hrají na více nástrojů. Nejvyšší zastoupení má klavír (10 respondentů), pak kytara (9 respondentů), dále následují klávesy (keybord), saxofon, housle, varhany a bicí nástroje.

Variantu c) „ano – věnuje se zpěvu – jakému?“ označilo 9 respondentů. Sborovému zpěvu se věnuje 7 dětí a sólovému zpěvu 4, z tohoto se jak sólovému, tak i sborovému zpěvu

věnují 2 děti. Pokud shrneme všechny 3 varianty, vyjde nám 40 kladných odpovědí aktivního vztahu k hudbě.

Varianta d) „ne – hudbě se nevěnuje v žádném případě“ byla vyplněna v 8 případech.

Variantu e) „provozuje (provozovalo) aktivně hudbu a hrálo na od do ... let, ale dnes již nehraje (týká se starších dětí či dospělých)“ vyplnilo 10 respondentů (z toho ale jeden dále aktivně zpívá ve sboru). Z jejich odpovědí opět vyplývá, že někteří hráli na více nástrojů. Nejčastější nástroj, na který se hrálo, byla flétna (5 případů) – všichni začali hrát v předškolním věku a s hrou skončili v mladším školním věku, kromě jednoho respondenta – hra do 15 let. Po flétně následuje klavír (4 případy) a kytara (3 případy) – začátek hry v mladším školním věku, konec ve starším školním věku, nebo v jeho závěru. Jedna odpověď potvrzuje hru na keyboard – od 12 – 14 let. Shrne-li se varianta a), b) a e), tak je patrné, že děti na flétnu začínající v hraní v předškolním věku, si mnohé přibírají v mladším školním věku ke hře ještě další hudební nástroj (nejvíce frekventovaný je klavír a kytara). S hrou na hudební nástroj většinou končí ve starším školním věku kolem cca 11. – 14. roku.

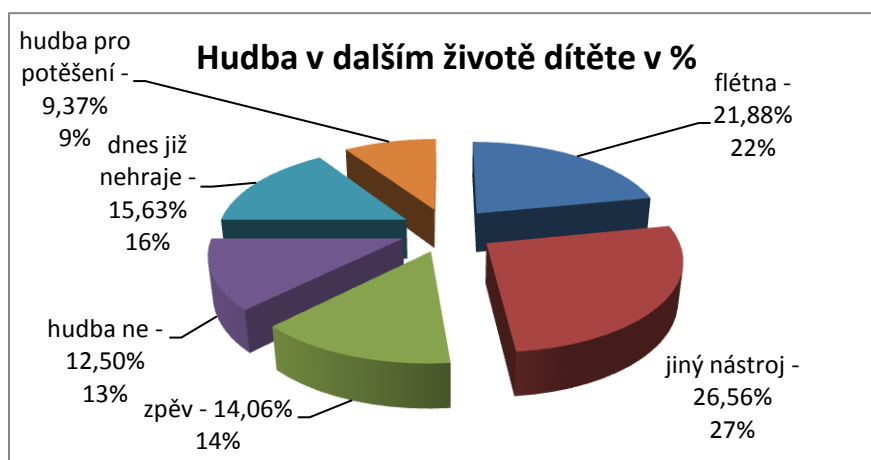
Varianta f) „jinak, uveďte“ byla potvrzena 6 krát, ve 4 případech již nehrají na žádný nástroj, ale hudbu provozují pro potěšení.

Provozování hudby v dalším životě dítěte	Počet odpovědí od respondentů	Výsledky v % odpovědí	Vyjádření respondentů v %
a) ano – hraje na flétnu	14	21,88%	31,82%
b) ano – hraje na jiný nástroj	17	26,56%	38,64%
c) ano – věnuje se zpěvu	9	14,06%	20,45%
d) ne – hudbě se nevěnuje	8	12,50%	18,18%

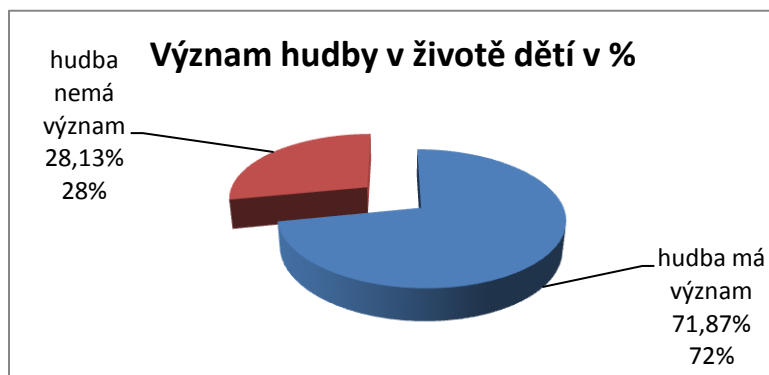
e) dnes již nehraje	10	15,63%	22,73%
f) jinak – hudba pro potěšení	6	9,37%	13,64%
Celkem	64 odpovědí	100%	

Tabulka 5

Tabulka 5 a graf 8 nám ukazují, že více, jak polovina dětí (respondentů) 62,50% se věnuje aktivně dále hudbě, 9,37% má hudbu pro potěšení – celkově má hudba význam pro 71,87% respondentů, význam nemá pro 28,13% respondentů – viz graf 9. Tímto se naplňuje předpoklad bakalářské práce, že u dětí hrajících v předškolním věku na flétnu, má hudba u většiny význam v dalším jejich životě.

Graf 8

Graf 9

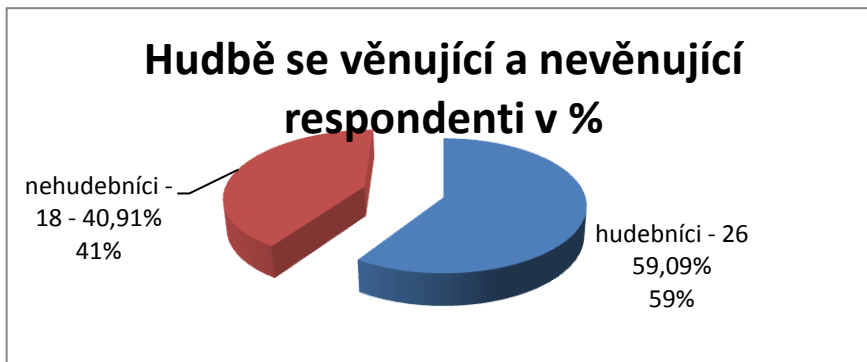
6. V jaké instituci se nyní vaše dítě věnuje hudbě?

V této otázce se 3 respondenti vyjádřili ke dvěma variantám, jinak všichni uváděli po jedné. Varianta a) hudba v ZUŠ byla vyplněna 9x, b) hudba v kroužku při ZŠ či DDM 9x, c) hudba v souboru 2x (školní pěvecký sbor, sbor při pedagogické škole), e) hudbě se nevěnuje 18x. Zajímavá byla varianta d) jiné - 9 odpovědí – z toho se hudbě věnuje – uvedeno vždy 1x – v soukromých hodinách klavíru, v nepovinném předmětu, ve skautu, v kapele, na gymnázium s hudebním zaměřením, v hudební škole Yamaha a 3x doma.

Tabulka 6 nám vyjadřuje v % odpovědi respondentů. Z výsledků vyplývá, že více, jak polovina dětí a dospívajících se dále aktivně věnuje hudbě v jiných institucích. Abychom mohli tuto otázku potvrdit graficky, musíme vycházet z varianty e) - hudbě se nevěnuje – (18 dotazovaných). Odečteme-li od výchozích 44 respondentů těchto 18 respondentů (nehudebníků), tak nám vyplývá, že hudbě se věnuje aktivně v jiných institucích 26 respondentů (hudebníků). Tento výzkum nám potvrzuje graf 10. Tímto potvrzujeme a navazujeme na otázku č. 5 z dotazníku, že je naplněn předpoklad (P1), ale s dodatkem, že kromě ZUŠ, či v kroužcích probíhá hra na hudební nástroj i jinde, či v souboru.

Instituce, kde probíhá hra	Počet odpovědí	Vyjádření v %
ZUŠ	9	19,15%
Kroužky při ZŠ či DDM	9	19,15%
Soubory	2	4,25%
Jiné instituce	9	19,15%
Hudbě se nevěnuje	18	38,30%
Celkem	47 odpovědí	

Tabulka 6

Graf 10

7. Zájmové preference

Otázka o volnočasových zálibách byla zařazena proto, aby se zjistilo, zda v dnešní přetechnizované době dají děti, dospívající a mladí lidé přednost hudebnímu nástroji, sportu, četbě, před počítačem nebo televizí.

Variantu g) kultura nelze hodnotit společně (kino, koncert a divadlo) - respondenti tyto varianty hodnotili většinou jednotlivě. Varianta k) je vypuštěna - k ní se vyjádřili pouze 4 respondenti a to každý jiným zájmem.

Hodnocení bylo složité, proto bylo vytvořené ve dvojitým provedení, aby nebylo zkreslené. V tabulce 7 je hodnocení vycházející z daných jednotlivých hlasů respondentů. Tabulka 8 vychází z druhého hodnocení. Zde se sečetly všechny body oblíbenosti, a ty se pak vydělily jednotlivými hlasy respondentů a vyšel výsledek oblíbenosti. Tabulky jsou již upraveny tak, aby varianty vycházely od nejúspěšnější.

Varianty zálib	Hlasy respondentů	Vyjádření v %	Umístění
a) sport	33	75,00%	1.
h) hudební nástroj	25	56,82%	2.
d) počítač (hry)	22	50,00%	3.

c) příroda, zvířata	21	47,73%	4. – 5.
f) televize	21	47,73%	4. - 5.
e) četba	20	45,45%	6.
i) výtvarné činnosti	18	40,91%	7.
g)kultura – 1)kino	16	36,36%	8. -9.
ch) tanec	16	36,36%	8. -9.
j) ruční práce	14	31,82%	10.
g) kultura – koncert	11	25,00%	11. - 12.
g) kultura - divadlo	11	25,00%	11. – 12.
b) rybaření	7	15,91%	13.

Tabulka 7

Podle tohoto hodnocení jednoznačně vítězí sport a zajímá se o něj 75% respondentů.

V dotazníku se měl vyjmenovat oblíbený sport – bylo vyjmenováno více sportů, ale vítězí cyklistika (7 hlasů).

Na druhém místě je varianta hra na hudební nástroj. Tímto nám volnočasové aktivity potvrzují naše předpoklady (hypotézy) č. 3 našeho výzkumu, že více, jak polovina dětí a dospívajících hraje na hudební nástroj i ve školním či pozdějším věku. Jedná se většinou o děti, které měly vliv v rodině, ale ve dvou případech rodinou ovlivněny nebyly a hra na nástroj byla v jednom případě uvedena na 1. místě a ve druhém na 2. místě.

Záliba	Oblíbenost (body)	Umístění
a) sport	2,76	1.
ch) tanec	3,13	2.

c) příroda, zvířata	3,23	3.
h)hudební nástroj	3,60	4.
e) četba	3,65	5.
d) počítač (hry)	3,78	6.
i) výtvarné činnosti	3,96	7.
g) kultura – koncert	4,00	8.
f) televize	4,05	9.
g) kultura – kino	4,38	10.
g) kultura – divadlo	5,00	11.
j) ruční práce	5,36	12.
b) rybaření	6,57	13.

Tabulka 8

Jak prokázal výzkum volnočasových aktivit podle oblíbenosti, tak došlo k velkému překvapení. Celkově u respondentů v obou hodnoceních vede jednoznačně sport. Pak v oblíbenosti následuje tanec, příroda – zvířata. Toto je důkazem, že děti mimo vyučování, ale i mladí lidé vyhledávají pohyb. To je na dnešní přetechnizovanou dobu, kdy se říká, že lidé mají málo pohybu, ohromné vítězství. Počítač je až na 6. místě a televize až na 9. místě. Tyto technické vymoženosti předběhla hra na hudební nástroj (4. místo) a četba (5. místo).

Podle těchto výsledků je patrné, že děti hrající v předškolním věku na flétnu, vidí smysl života jinde, nežli u počítače či televize. Tento průzkum nám jasně dokazuje, jak potvrdili respondenti, že hudební nástroj, ale i tanec provází dnešního mladého člověka v jeho zájmech.

Ještě je třeba podotknout, proč kultura (kino, divadlo, koncerty) jsou až ve druhé polovině tabulek. Je to tím, že v našem kraji je velmi vysoká nezaměstnanost a lidem na kulturu již mnoho peněz nezbývá, proto ji raději sledují z mediálních prostředků.

8. Poslech hudby

Tabulka 9 rozpracovává blíže varianty této otázky. V některých odpovědích bylo potvrzeno více variant, když k poslechu byla přidána návštěva koncertů. U variant b) a c) doplňme, že poslechy u většiny dotazovaných probíhají v podstatě každodenně a u koncertů je nejpoužívanější varianta občas či příležitostně. Jeden respondent již ale i potěší publikum svými koncerty. Nejvíce frekventovaná je varianta c).

Poslech hudby	Hlasy respondentů	Vyjádření v %
a) ne	3	6,82%
b) ano - občas	15	34,10%
c) ano	25	56,82%
d) návštěva koncertů	11	25,00%

Tabulka 9

9. Preference různých hudebních žánrů

Na tuto otázku respondenti odpovídali ve většině případů více variantami. V jednom případě je uvedeno, že respondent neposlouchá hudbu žádnou. Ve 14 případech je poslouchána hudba všech žánrů – většinou co se líbí, či podle nálady, ale z toho ve 2 případech je posloucháno vše kromě Rapu, Hip hopu, Dance, Trance a Techna. Celkově je posloucháno 36 druhů hudebních žánrů či hudebních pořadů. Uvedme 7 nejvíce poslouchaných hudebních žánrů a pořadů.

- 1. Moderní populární hudba – 10 hlasů
- 2. Pop - 7 hlasů
- 3. Rock - 5 hlasů
- 4. - 7. Dětské písně - 4 hlasy (jedná se o děti mladšího školního věku)
- 4. - 7. Rádio – Evropa 2 - 4 hlasy
- 4. - 7. Óčko - 4 hlasy
- 4. - 7. Klasická hudba - 4 hlasy

Velmi dobré je, že je poslouchána hudba všech směrů, kdy si posluchač může porovnat různé hudební žánry či pořady. Velkým překvapením je, že děti či mladí lidé se zajímají i o hudbu klasickou.

10. Získávání informací o hudbě

Jak bylo uvedeno v dotaznících (bylo uvedeno i více variant zdrojů o informacích o hudbě), tak v této výzkumné otázce se informace získávají ze 12 zdrojů – uvedeno od nejúspěšnějšího zdroje – viz. tabulka 10. Ve 2 odpovědích je uvedeno, že respondent informace o hudbě nevyhledává. Ve vyjádření v % se vychází ze 42 respondentů, kteří mají o informace o hudbu zájem. Nejvíce informací je vyhledáváno na internetu a to v 57,14%.

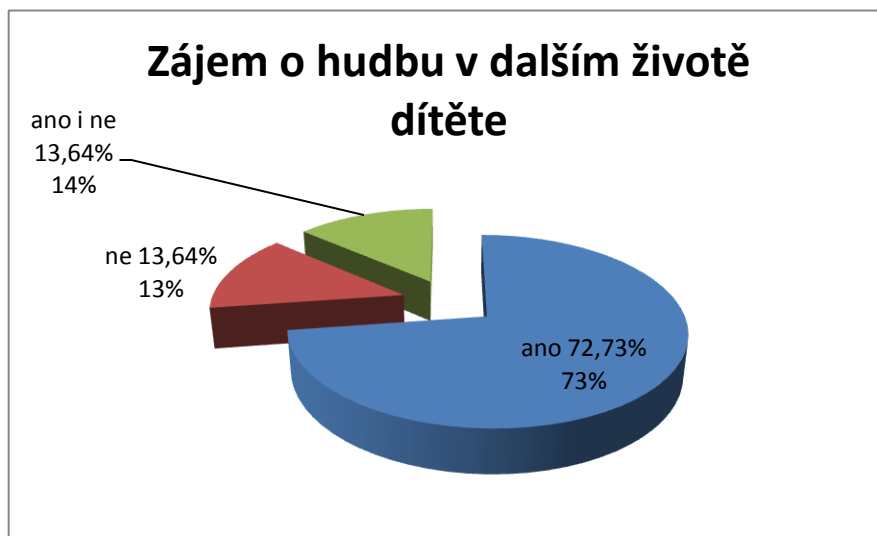
Zdroj informací	Hlasy respondentů	Vyjádření v %
1. Internet	24	57,14%
2. Škola	12	28,57%
3. Televize	10	23,81%
4. Rodiče	8	19,05%
5. Vrstevníci (kamarádi)	6	14,29%

6. Rádio	5	11,90%
7. ZUŠ	3	7,14%
8. – 9. Hudební kroužek	2	4,76%
8. - 9. Média (uvedli sami respondenti)	2	4,76%
10. Zábavy	1	2,38%
11. Hudební pořady a časopisy	1	2,38%
12. You Tube	1	2,38%

Tabulka 10

11. Zájem o hudbu v budoucnu

Zájem vyjádřilo 32 respondentů – 72,73%, ne 6 – 13,64%, ano i ne (zde přiřazeny i odpovědi občas, moc ne, jen jako odpočinkovou či relaxační hudbu), 6 respondentů – 13,64% – graf 11.

Graf 11

12. Další vyjádření

Pouze 4 respondenti měli potřebu vyjádřit další názor na výzkumný problém (odkaz příloha č. 2 – vzorky vyplněných dotazníků).

Jedno z vyjádření bylo záporné, vztahovalo se k vlivu působení učitele a spolužáků v základní škole – cituji: „*Syn hrál dobře na zobcovou a altovou flétnu a chodil zpívat do sboru. Jeden koncert viděl jeho učitel ze základní školy (byl už v 5. třídě) a druhý den mu před celou třídou řekl, že byl velmi překvapen, když ho viděl hrát a pískat s holkama, protože se kluci v jeho věku zajímají hlavně o sport. Synovi se začali spolužáci smát a říkat mu pišťala. Od té doby u něj nastal obrovský zlom, který ho od hudby odradil. Přestal zpívat i hrát.*“ Další dotazník vyjadřuje pouze poslech hudby při špatném počasí... a poslední dva dotazníky se vyjadřují pouze kladně, citace alespoň z jednoho: „*Hudbu mám rád a lidé by ji neměli zanedbávat!*“

5.1.2 Analýza rozhovorů – porovnání s dotazníky

Rozhovor se uskutečnil s pěti mladými dívkami a ženami (bývalé žačky mateřské školy Litoň - červen 2012), aby se potvrdila shodnost s dotazníkovým výzkumem (příloha č. 3 - vzorky vyplněných dotazníků k rozhovorům), či ne (příloha č. 5 - rozhovory č. 1 - 5 - porovnání s dotazníky). K této problematice jsou sestaveny strukturované otázky k rozhovoru (příloha č. 4).

Rozhovor č. 1 – porovnání s dotazníkem R 1

Tento rozhovor se s dotazníkem v podstatě shodoval, jen pouze byl doplněn o hudební nástroj (varhany) a potřebu hudby o radost a uvolnění.

Rozhovor č. 2 – porovnání s dotazníkem R 2

Též shoda, jen pouze doplnění o hudební pořady a o potřebu hudby pro radost a rozveselení.

Rozhovor č. 3 – porovnání s dotazníkem R 3

Dotazník je doplněn o informace, že rodiče, prarodiče (vlastně rodina) jsou vzorem, ale i podporou – v dotazníku neuvedeno, informace o hudbě - rozšířeny o časopisy a rádio.

Rozhovor č. 4 – porovnání s dotazníkem R 4

Respondentka byla nejvíce ovlivněna hudbou v mateřské škole – kamarádky, paní učitelka - v dotazníku uveden strýc. Tato mladá dívka miluje nejen operu (v dotazníku neuvedeno), ale i hudbu celkově, přestože ji v dnešní době již neprovozuje aktivně, ale „pouze“ jako posluchačka.

Rozhovor č. 5 – porovnání s dotazníkem R 5

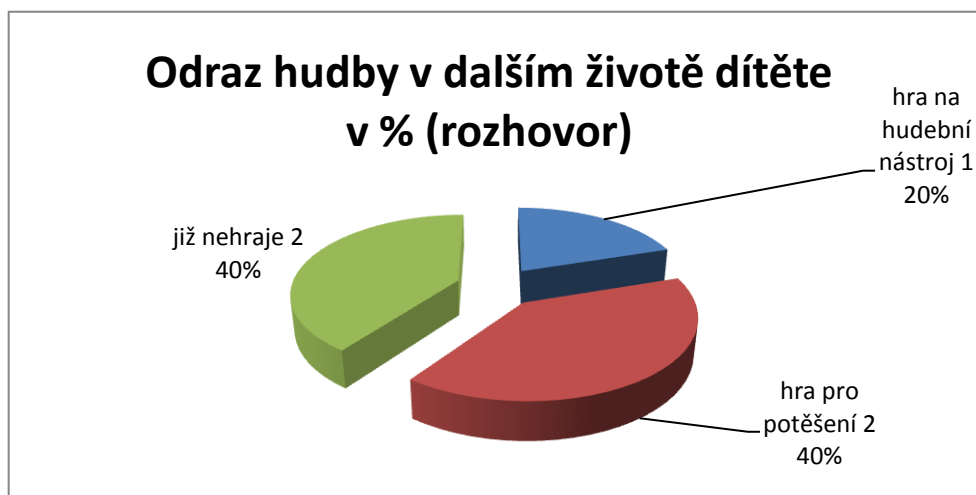
Respondentce (muzikantce), pro kterou je hudba vším, byla přidána další otázka – Má hudba, když hraje dítě jako co by předškolák význam v dalším jeho životě?

„ Určitě to má význam, protože se seznámí s tou hudbou jako malé dítě a už od ní neodejde jen tak, a myslím bude v ní pokračovat. Určitě ho to rozvíjí víc, než kdyby nehrálo na nic. Je hodně potvrzeno, ale i studií, že děti, které se zabývají hudbou, tak jsou rozvinutější, chytřejší a svým způsobem to působí na rozvoj toho dítěte. “

Rozdíly v dotazníku se liší ve věku, kdy začala hrát dívka hrát - v rozhovoru udala 4 roky, což je o rok dříve, než v dotazníku. Potom se liší vliv hudby na dívku – v dotazníku uvedena rodina a v rozhovoru učitelé a teta.

Shrneme-li rozhovory s dotazníky, rozdíly nejsou tak závažné, víceméně rozhovory dotazník doplňují a jeho odpovědi rozšiřují (např. vzor z rodiny je doplněn o vzor z okolí a hudba přináší radost). Pozitivní vztah k hudbě byl v dotaznících vyjádřen přesvědčivěji, hlouběji.

Rozhovor byl proveden s mladými dívkami (ženami), které již opustily základní školu a to ve věku 15 – 21 let. Zde můžeme alespoň potvrdit význam hudby v dalším životě dítěte – 1 respondentka hraje na hudební nástroj stále (aktivně), 2 respondentky si hrají pro potěšení a 2 respondentky nehrají vůbec - graf 12. Jinak všechny tyto mladé dívky spojuje zájem o hudbu v dalším životě a tím je forma poslechu hudby, která je jim potěšením, pro radost, rozveselení... Hudbu mají rády a nedovedou si život bez ní představit.

Graf 12

5.2 Shrnutí výzkumného šetření (diskuse)

Výzkumným problémem byl význam hudby v dalším životě dětí, hrajících v předškolním věku na sopránovou zobcovou flétnu, a **prvním cílem** bylo zjistit, jaký význam má hudba v následujících letech života pro tyto děti. Tohoto cíle se týkaly první 3 předpoklady.

Druhým cílem bylo zjištění, zda má dítě zájem, aby ho hudba provázela v budoucnu. Tento cíl je naplněn v dotaznících na 72,73% – graf 11 (s. 47) a v rozhovorech na 100%.

Jak se konkrétně potvrdily předpoklady výzkumného šetření?

Předpoklad (P1) Nejméně polovina dětí, které hrály na sopránovou zobcovou flétnu v předškolním věku, pokračuje (či pokračovala) ve věku školním s hrou na nějaký hudební nástroj v základní umělecké škole či kroužku.

Z výsledků vyplývá, že se dále věnuje aktivně hudbě 26 dětí a dospívajících. Z celkového počtu 44 (tj. 59,09%). Tímto potvrzujeme a naplňujeme předpoklad (P1), ale s dodatkem, že kromě ZUŠ, či v kroužcích probíhá hra na hudební nástroj i jinde (hudební škola Yamaha, soukromé hodiny klavíru, gymnázium s hudebním zaměřením...) či je aktivním provozováním hudby zpěv v souboru.

Rozhovor tento předpoklad naplňuje otázkou č. 3 na 100%, kdy bylo pokračováno ve hře na hudební nástroj ve věku školním.

Předpoklad (P2) Začalo-li dítě hrát v předškolním věku na sopránovou zobcovou flétnu, vyhledává hudbu i dále, protože mu pomáhá v různých životních situacích - s hudbou je mu dobře, vyhledává ji, když řeší nějaké problémy...

Mnozí respondenti vyplnili více variant, jak je hudba naplňuje. Z odpovědí je patrné, že hudbu nejvíce potřebujeme, když je nám dobře. Tímto výzkumem naplňujeme předpoklad (P2) k dotazníku.

I rozhovory vedou ke stejnému závěru a doplňují o využívání hudby k relaxaci.

Předpoklad (P3) Většina dětí, které hrály na sopránovou zobcovou flétnu v předškolním věku, řadí hudbu mezi své koníčky – jako je např. poslech hudby, samotná hra na nástroj, zpěv...

Respondenti ve svých koníčcích vedle hry na hudební nástroj, zpěvu, poslechu hudby uvádí i tanec.

V rozhovoru hudební nástroj, co by koníček, naplňují 3 mladé dívky (ženy) a poslech hudby všechny – 5 dotazovaných.

Tabulka 5 v dotaznících (s. 39) nám potvrzuje náš cíl, že více jak polovina dětí (respondentů) 62,50% se věnuje aktivně dále hudbě, 9,37% má hudbu pro potěšení, a že hudba dítě hrající v předškolním věku ho v dalším životě naplňuje. Toto nám také potvrzuje i rozhovor se staršími dívkami, z nich 3 stále hrají na hudební nástroj (graf 12, s. 50). Zde můžeme názorně potvrdit, že i ve starším věku (pubertálním a adolescentním) hudební nástroj dítě naplňuje.

Předpoklad (P4) Hrálo-li dítě na sopránovou zobcovou flétnu od útlého věku, má zájem o hudbu i v dalším životě - dobře se orientuje v hudebním světě, vyhledává pro něj nové a zajímavé informace, má své hudební oblíbence, navštěvuje koncerty...

Absolutní zájem o hudbu má 72,73% respondentů. Orientace ve světě hudby je nejvíce vyhledávána na internetu, ve škole, v televizi, u rodičů...

Tento předpoklad prolíná v podstatě celým rozhovorem a i přesto, že se mladé dívky a ženy kromě jedné, již nepodílí aktivně na hudbě, tak ji mají všechny rády, nedovedou si život bez ní představit a na hudbě se podílí pasivně, formou poslechu.

Výzkum naplnil všechny cíle této bakalářské práce a tím i očekávání, že hudba má pro předškolní dítě, které hraje na sopránovou zobcovou flétnu, význam v dalších letech jeho života.

Závěr

Touto prací jsem chtěla zjistit nejen sobě, ale i dalším předškolním pedagogům a laické veřejnosti, zda hra předškolních dětí na hudební nástroj má z hlediska dalšího hudebního vývoje význam či ne. Mým konkrétním cílem bylo zjistit, jaký význam má hudba v dalším životě těchto dětí a zda mají v současné době zájem o hudbu, aby je provázela v budoucnu.

Teoretická část nás seznamuje s hudebním vývojem dětí a adolescentů, dále s cílenou podporou vztahu k hudbě v rodině, vzdělávacích institucích (mateřská škola, základní škola) a institucích poskytujících volnočasové aktivity. Nesmíme opomenout bližší seznámení se se zobcovou flétnou – s její historií, se správnou hrou na tento hudební nástroj, ale i se správným dýcháním do flétny a s hrou na sopránovou zobcovou flétnu dětí předškolního věku.

Stěžejní je praktická část, kde výzkumným šetřením zjišťujeme a potvrzujeme cíle a předpoklady bakalářské práce. Tento výzkum potvrdil, že hra na hudební nástroj u předškolního dítěte pozitivně ovlivňuje jeho budoucí „muzicírování“ a vztah k hudbě, ve větší či menší míře. Chci zdůraznit, že uvedené výsledky se týkají zkoumaného souboru a nelze je zobecňovat. K objektivnějšímu nastínění tohoto významu hudby v dalším životě dítěte by byl zapotřebí výzkum dlouhodobější s vyšším počtem respondentů. Bylo by zajímavé zjistit, jaký je vztah k hudbě u skupiny dětí, která v předškolním věku na flétnu nehrála, a jak se vztah k hudbě u obou skupin liší. Tím by se mohl zabývat další výzkum v této oblasti.

Přesto je náš výzkum přínosem pro předškolní pedagogy, ale i pro laickou veřejnost, která se zajímá o hudbu na sopránovou zobcovou flétnu u dětí předškolního věku.

V lednovém Informatoriu vyšel zajímavý článek „*Jak na výuku zobcové flétny v mateřinkách?*“ Pojednává i o tom, že ne vždy si paní učitelky vědí rady, jak správně a poutavě učit předškolní děti na tento dechový hudební nástroj. Pokud dítě začne hrát, mělo by mít určitou zralost k této hře a mělo by umět ovládat své tělo. Je třeba si uvědomit, abychom dítě nepřetěžovali, že není nikdy třeba spěchat. Některé paní učitelky se snaží honem děti naučit několik tónů jenom s tím, aby děti mohly na vystoupení hrát jako cvičené opičky bez správných základů hry jako je postoj, nasazení tónu, správné dýchání... Děti hrají skupinově, tím se špatně slyší, zda správně nasazují tón, dýchají... Podle vlastních zkušeností lze ke skupinové hře přejít tehdy, když dítě zvládá základy správné hry na sopránovou zobcovou flétnu a podle individuality dítěte.

Ne všechny paní učitelky prošly kvalitními semináři (v minulosti to byly dílny Ladislava Daniela či prof. Václava Žilky), a proto nemají aktuální informace o správné metodice výuky hry na zobcovou flétnu. Já sama jsem prošla dílnami obou těchto velkých hudebníků a lze srovnávat. Pan Václav Žilka mě jako mladou učitelku usměrňoval, čeho se špatného dopouštím při hře na zobcovou flétnu a jsem mu za to velmi vděčná. Souhlasím s názorem ve výše uvedeném článku, že při špatném vedení hry na flétnu se pak dítě musí těžce přeučovat, co se naučilo za rok v mateřské škole. „*Výuka zobcové flétny jako doplňkový kroužek je již léta nabízena v mnoha mateřských školách a jejich obliba stále roste. Na druhé straně stojí učitelé základních uměleckých škol a lomí rukama nad výsledky takové výuky.*“⁵⁶

⁵⁶ SEDLMEIER, Aleš. Jak na výuku zobcové flétny v mateřinkách? *Informatorium – časopis pro výchovu a vzdělávání dětí od 3 do 8 let v MŠ a ŠD*. XX. ročník, č. 1.

Na základě vlastních zkušeností můžu potvrdit, že se předškolnímu dítěti nemusíme bát dát do jeho dětských rukou sopránovou zobcovou flétnu, která není náročná na dýchání a je vhodná již i pro malé děti. Při hře na tento hudební nástroj musí být ale respektovány požadavky na učení dítěte předškolního věku. Vychází se z aktivní účasti dítěte ve smyslovém vnímání a prožitkovém učení. Velmi důležité jsou názorné metody, příkladem je hrající předškolní pedagog na hudební nástroj.

Hra dítěte na hudební nástroj v předškolním věku rozvíjí dítě nejen v oblasti hudební, ale rozvíjí také celkově jeho celou osobnost. Přestože se hudbě mnohdy ve starším věku dítěte aktivně nevěnuje, využívá ji pasivně a toto užívání si ani neuvědomuje – bere to jako samozřejmost. Hudba je nedílnou součástí života kolem nás.

Seznam literatury a použitých pramenů

- 1) BOROVIÁ, Milada. *Příprava nadaných dětí předškolního věku ke klavírní hře*. 2.vyd. Praha: Panton, 1973. 35 s.
- 2) HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 240 s. ISBN 978-80-7367-473-1
- 3) HERDEN, Jaroslav. *Hudební hodinky pro táty a maminky (nejen o hudební výchově v rodině)*. 1. vyd. Praha: Rodiče, s. r. o., 2004. 144 s. ISBN 80-86695-46-8
- 4) JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: výběrová řada: Zobcová flétna*. FTČ Nová Paka, 56 s. ISBN 80-902662-0-7
- 5) KODEJŠKA, Miloš. *Hudební výchova předškolního věku I.: Hudební schopnosti*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 87 s.
- 6) KODEJŠKA, Miloš. *Hudební výchova dětí předškolního věku II.: Hudební prostředí v rodině a v mateřské škole*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1991. 60 s.
- 7) MODR, Antonín. *Hudební nástroje*. 7. vyd. Praha: Supraphon, 1982. 311 s.
- 8) *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vyd. – dotisk. Praha: VÚP, 2006. 48 s. ISBN 80-87000-00-5
- 9) SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1974. 200 s.
- 10) SEDLÁK, František. *Psychologie hudebních činností a dovedností*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1989. 264 s. ISBN 80-7058-075-9
- 11) ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 152 s. ISBN 80-7178-323-4

- 12) SEDLMEIER, Aleš. Jak na výuku zobcové flétny v mateřinkách? *Informatorium: časopis pro výchovu a vzdělávání dětí od 3 do 8 let v MŠ a ŠD.* XX. ročník, č. 1. Praha: Portál, 12 – 14 s. ISSN 1210-7506
- 13) ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi.* 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 246 s.
ISBN 80-7178-264-5
- 14) VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání.* 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 468 s. ISBN 80-246-0956-8
- 15) VYSLOUŽIL, Jiří. *Hudební slovník pro každého: Věcná část. 1. díl.* 1. vyd. Vizovice: Lípa-A .J. Rychlík, 1995. 350 s. ISBN 80-901199-0-5
- 16) ZEZULA, Jiří, Olga JANOVSKÁ, Libuše KURKOVÁ a Jan BUDÍK. *Hudební výchova v mateřské škole.* 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. 392 s. ISBN 80-04-24939-6
- 17) ŽILKA, Václav. *Jak se dělá muzikant.* 1. vyd. Petrklíč, Praha: Petrklíč, 2004. 176 s.
ISBN 80-7229-106-8
- 18) ŽILKA, Václav. *Veselé pískání – zdravé dýchání.* 3.vyd. Praha: Panton 1993, 56 s.

Přílohy

Příloha č. 1 (dotazník)	1
Příloha č. 2 (vzorky vyplněných dotazníků)	4
Příloha č. 3 (vzorky vyplněných dotazníků k rozhovorům)	12
Příloha č. 4 (rozhovor)	22
Příloha č. 5 (rozhovory č. 1 – 5 – porovnání s dotazníky)	23

Příloha č. 1 (dotazník)

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – **O**. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji **X** a zakroužkujte správnou odpověď – **O**.

V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku:

Pohlaví dítěte:

Současný věk dítěte:

DOTAZNÍK

1. *Uveďte věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu:*

2. *Kde hra na flétnu probíhala?*
 - a) v domě dětí a mládeže
 - b) v mateřské škole
 - c) jinde, kde:

3. *Mělo vaše předškolní dítě nějakou podporu či vzor v hudbě v rodině?*
 - a) ano
Jakou?
 - b) ne

4. *Kdy vaše dítě nejvíce potřebuje hudbu?*
 - a) když je mu dobře
 - b) když má problém
 - c) když je mu smutno
 - d) jiný důvod – uveďte:

5. *Odráží se hudba v dalším životě vašeho dítěte?*
 - a) ano – dále hraje na flétnu
 - b) ano – hraje na jiný nástroj – jaký? Uveďte název nástroje.....
 - c) ano – věnuje se zpěvu – jakému?
Sólový x sborový
 - d) ne – hudbě se nevěnuje v žádném případě
 - e) provozuje (provozovalo) aktivně hudbu a hrálo na od..... do..... let,
ale dnes již nehraje (týká se starších dětí či dospělých)
 - f) jinak, uveďte.....

6. *V jaké instituci se nyní vaše dítě věnuje hudbě?*
 - a) v základní umělecké škole
 - b) v kroužku při základní škole či v domě dětí a mládeže
 - c) v souboru (uveďte, pod jakou institucí pracuje)
 - d) jiné.....

e) hudbě se nevěnuje

7. Vyberte si z uvedených zálib dítěte, které ho zajímají a ty podle oblíbenosti očísľujte (1 – nejoblíbenější)

a) sport – jaký.....	h) hra na hudební nástroj
b) rybaření	ch) tanec
c) příroda, zvířata	i) výtvarné činnost
d) počítač – počítačové hry	j) ruční práce
e) četba	k) jiné, uveď:.....
f) televize	
g) kultura – 1) kino	
	2) koncert
	3) divadlo

8. Poslouchá vaše dítě hudbu pravidelně? (Pokud ano, jak často – každý den, jednou týdně, jednou za měsíc ... - dopište za odpověď).

- a) ne
- b) ano, ale jen jako kulisu
- c) ano
- d) návštěva koncertů – ano x ne

9. Jakou hudbu či jaké hudební pořady poslouchá?

.....

10. Kde vaše dítě získává informace o hudbě?

.....

11. Má vaše dítě zájem o hudbu, aby ho provázela v dalším životě?

.....

12. V případě, že vám v dotazníku něco chybělo nebo byste rádi něco dodali, zde můžete vyjádřit svůj názor.

Příloha č. 2 (vzorky vyplněných dotazníků)

tišinu sítě, až byl velmi přehlasen, když
se nítel krát a pítel s Holkanou, potlou se
klua r jelo něku rožomzi klauu c' April
Sproun a mčák spoluváči mrač a sítel
mu pítáta. Už se' dky u něj nastal
obrovský plon, který se od hudby otrávil
přechal spenal s' květ.

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na řítmu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budu k mání dle potřeb po zpracování bakalářské práce.

Pokrv. k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – O. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeskrtněte ji X a zakroužkujte správnou odpověď – O.
V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 18. 12. 12
Pohlaví dítěte:
Současný věk dítěte: 19. let.

DOTAZNÍK

1. *Uveďte věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu.* 6. let
2. *Kde hra na flétnu probíhala?*
 a) v domě dětí a mládeže
 b) v mateřské škole
 c) jinde, kde:

3. *Mělo vaše předškolní dítě nějakou podporu či vzor v hudbě v rodině?*
 a) ano
 Jakou? zpívání, hračky, nahrávky, matka, kytara
 b) ne

4. *Kdy vaše dítě nejvíce potřebuje hudbu?*
 a) když je mu dobře
 b) když má problém
 c) když je mu smutno
 d) jiný důvod – uveďte: hry, učení, práce, přechody
– kytar, zpívání a aut.

5. *Otváří se hudba v dalším životě vašeho dítěte?*
 a) ano – dítě hraje na flétnu
 b) ano – hraje na jiný nástroj – jaký? Uveďte název nástroje:
 c) ano – věnuje se zpěvu – jakému?
 Solový x sborový
 d) ne – hudbě se nevěnuje v žádném případě
 e) provozuje (provozovatel) aktivně hudbu a hralo na od let,
 ale dnes již nehraje (týká se starších dětí či dospělých)
 f) jinak, uveďte:

6. *V jaké instituci se nyní vaše dítě věnuje hudbě?*
 a) v základní umělecké škole
 b) v kroužku při základní škole či v domě dětí a mládeže
 c) v souboru (uveďte pod jakou institucí pracuje)
 d) jiné
 e) hudbě se nevěnuje

7. *Ukázat si z invencí dětí, které ho zajímají a ty podle oblíbenosti oceníte (1 – nejoblíbenější)*
 a) sport – jaký
 b) rybaření
 c) příroda, zvířata
 d) počítač – počítačové hry
 e) četba
 f) televize
 g) kultura – 1) kino
 2) koncert – vaclavský
 3) divadlo
 h) hra na hudební nástroj
 ch) tanec
 d) výtvarné činnost
 j) ruční práce
 k) jiné, uveďte:

8. *Poslouchá vaše dítě hudbu pravidelně? (Pokud ano, jak často – každý den, jednou týdně, jednou za měsíc... – dopište za odpověď).*
 a) ne
 b) ano, ale jen jako kulisu
 c) ano
 d) návštěva koncertů – ano x ne

9. *Jakou hudbu či jaké hudební pořady poslouchá?*
pop, rock, elektronická, hudební

10. *Kde vaše dítě získává informace o hudbě?*
rodina, učitel, internet

11. *Má vaše dítě zájem o hudbu, aby ho provázela v dalším životě?*
ne, ne

12. *V případě, že vám v dotazníku něco vzbudilo nebo byste rádi něco dodali, zde můžete vyjádřit svůj názor.*

*Spis byl obětí na nekonečnou a nekonečnou flétnu
 a vlnit se do dvou žlutých kroužků
 mělo jeho učitel na nakladu 'škol' (byl to)*

(nedotisknut řádek s. 3 dole - psací písmo – už v 5. třídě a druhý den mu před celou)

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – **O**. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji **X** a zakroužkujte správnou odpověď – **O**.
V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: *27.5.2020*
Pohlaví dítěte: *ŽENA*
Současný věk dítěte: *3 let*

DOTAZNÍK

- Uveďte věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu.....*5. letech*
 - Kde hra na flétnu probíhala?
 - v domě dětí a mládeže
 - v mateřské škole
 - jinde, kde:
 - Mělo vaše předškolní dítě nějakou podporu či vzor v hudbě v rodině?
 - ano
 - Jakou? *kytara a harmonika*
 - ne
 - Kdy vaše dítě nejvíce potřebuje hudbu?
 - když je mu dobře
 - když má problém
 - když je mu smutno
 - jiny důvod - uveďte:
 - Odráží se hudba v dalším životě vašeho dítěte?
 - ano - dále hraje na flétnu
 - ano - hraje na jiný nástroj - jaký? Uveďte název nástroje:
 - ano - věnuje se zpěvu - jakému?
Sólový x sborový.....
 - ne - hudbě se nevěnuje v žádném případě
 - provozuje (provozovalo) aktivně hudbu a hrálo na od *5* do *7* let,
ale dnes již nehraje (týká se starších dětí či dospělých)
 - jinak, uveďte:
 - V jaké instituci se nyní vaše dítě věnuje hudbě?
 - v základní umělecké škole - *zpívá*
 - v kroužku při základní škole či v domě dětí a mládeže
 - v soutěru (uveďte pod jakou institucí pracuje)
 - jiné
 - hudbě se nevěnuje
- Vyberte si z uvedených zálib dítěte, které ho zaujmají a ty, podle oblíbenosti očíslete (1 nejoblíbenější)
 - sport - jaký
 - rybaření
 - příroda, zvířata
 - počítání - počítačové hry
 - čtení
 - televize
 - kultura - 1) kino
2) koncert
3) divadlo
 - hra na hudební nástroj
 - tanec
 - výtvarné činnost
 - ruční práce
 - jiné, uveďte:
 - Poslouchá vaše dítě hudbu pravidelně? (Pokud ano, jak často - každý den, jednou týdně, jednou za měsíc... - dopište za odpověď.)
 - ne
 - ano, ale jen jako kulisu
 - ano
 - návštěva koncertů - ano x ne
 - Jakou hudbu či jaké hudební pořady poslouchá?

plavčíky, p. - akty,
 - Kde vaše dítě získává informace o hudbě?

doma, v kroužku
 - Má vaše dítě zájem o hudbu, aby ho provázela v dalším životě?

Kapela má, ale zájem má pouze
 - V případě, že vám v dotazníku něco chybělo nebo byste rádi něco dodali, zde můžete vyjádřit svůj názor:

*hudbu poslouchá když je předem pozvána
a má ji pravidelně do školy.*

?, KA VELMI DŮLEŽITÉ BĚD TOLAKŮ
VEDENÁ VYSTUPENÍ, KDY DĚTI AUTISTICKY
PŘÍTI, ŽE HLUKŮ NĚKOLIK SAMA VŠELIM
DĚLUVAT RABBIT,
KA JE VŠECHNO VELMI DĚKŮ, Y

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – O. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji X a zakroužkujte správnou odpověď – O.
V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 26. 2. 2017
Pohlaví dítěte: O
Současný věk dítěte: 8

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – O. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji X a zakroužkujte správnou odpověď – O.
V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 23.5.2012
Pohlaví dítěte: H.V.Ž.
Současný věk dítěte: 10 LET

DOTAZNÍK

1. Uveďte věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu..... 4 roky
2. Kde hra na flétnu probíhala?
 - a) v domě dětí a mládeže
 - b) v mateřské škole
 - c) jinde, kde:
3. Mělo vaše předškolní dítě nějakou podporu či vzor v hudbě v rodině?
 - a) ano
 - b) ne
4. Kdy vaše dítě nejvíce potřebuje hudbu?
 - a) když je mu dobře
 - b) když má problém
 - c) když je mu smutno
 - d) jiný důvod - uveďte: NUDA
5. Odráží se hudba v dalším životě vašeho dítěte?
 - a) ano - dále hraje na flétnu
 - b) ano - hraje na jiný nástroj - jaký? Uveďte název nástroje:
 - c) ano - věnuje se zpěvu - jakému?
 - d) ne - hudbě se nevěnuje v žádném případě
 - e) provozuje (provozovatel) aktivně hudbu a hrало na od do let, ale dnes již nehraje (tyká se starších dětí či dospělých)
 - f) jinak, uveďte: pořádě mluví (a dříve hrá)
6. Jaké instituce se nyní vaše dítě věnuje hudbě?
 - a) v základní umělecké škole
 - b) v kroužku při základní škole či v domě dětí a mládeže
 - c) v souboru (uveďte pod jakou institucí pracuje)
 - d) jiné
 - e) hudbě se nevěnuje

7. Vyberte si z uvedených zálib dítěte, které ho zajímají a ty podle oblíbenosti očíslete (1 nejoblíbenější)

- 3 a) sport - jaký
- 2 b) hra na hudební nástroj
- 1 c) příroda, zvířata
- 4 d) počítačové hry
- 6 e) četba
- 7 f) výtvarné činnost
- 5 j) ruční práce
- 8 g) jiné, uveďte:
- 9 h) kultura - 1) kino
- 2) koncert
- 3) divadlo

8. Poslouchá vaše dítě hudbu pravidelně? (Pokud ano, jak často - každý den, jednou týdně, jednou za měsíc... - dopište za odpověď).

- a) ne
- b) ano, ale jen jako kulisu
- c) ano - 1x týdně
- d) návštěva koncertu - ano x ne

9. Jakou hudbu či jaké hudební pořady poslouchá?

ROCK, POP

10. Kde vaše dítě získává informace o hudbě?

CD KAHARADU

11. Má vaše dítě zájem o hudbu, aby ho provázela v dalším životě?

ANO

12. V případě, že vám v dotazníku něco chybělo nebo byste rádi něco dodali, zde můžete vyjádřit svůj názor.

PS HUDBU MÁM RÁD A LIDÉ BY
JI NEHĚLI ZANEDBÁVAT!

Příloha č. 3 (vzorky vyplněných dotazníků k rozhovorům)

21

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – **O**. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeskrmněte ji **X** a zakroužkujte správnou odpověď – **O**.
V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 21.5.2022
Pohlaví dítěte:
Současný věk dítěte: 21

DOTAZNÍK

1. Uveďte věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu.....
.....
 2. Kde hra na flétnu probíhala?
a) v domě dětí a mládeže
b) v mateřské škole
c) jinde, kde:
 3. Mělo vaše předškolní dítě nějakou podporu či vzor v hudbě v rodině?
a) ano
b) ne
Jakou?
 4. Kdy vaše dítě nejvíce potřebuje hudbu?
a) když je mu dobře
b) když má problém
c) když je mu smutno
d) jiný důvod – uveďte: *potěšit*
 5. Otráží se hudba v dalším životě vašeho dítěte?
a) ano – dále hraje na flétnu
b) ano – hraje na jiný nástroj – jaký? Uveďte název nástroje.....
c) ano – věnuje se zpěvu – jakému?
Solový x sborový
d) ne – hudbě se nevěnuje v žádném případě
e) provozuje (provozovatel) aktivně hudbu a hrало na *flétnu* od *5* do *10* let,
ale dnes již nehraje (týká se starších dětí či dospělých)
f) jinak, uveďte.....
 6. V jaké instituci se nyní vaše dítě věnuje hudbě?
a) v základní umělecké škole
b) v kroužku při základní škole či v domě dětí a mládeže
c) v souboru (uveďte pod jakou institucí pracuje)
 - d) jiné.....
e) hudbě se nevěnuje
7. Vyberte si z uvedených zálib dítěte, které ho zajímají a ty podle oblíbenosti ocíslete (1 – neoblíbenější)
a) sport – jaký.....
b) rybaření
c) počítač – počítačové hry
d) četba
e) televize
f) kultura – 1) kino
2) koncert
3) divadlo
g) hra na hudební nástroj
h) tanec
i) výtvarné činnost
j) ruční práce
k) jiné, uveďte:.....
 8. Postoučká vaše dítě hudbu pravidelně? (Pokud ano, jak často – každý den, jednou týdně, jednou za měsíc... - doplňte za odpovědí).
a) ne
b) ano, ale jen jako kulisu
c) ano
d) návštěva koncertů – ano x ne *2-3 krát týdně*
 9. Jakou hudbu či jaké hudební pořady poslouchá?
Pop, rock, jazz
 10. Kde vaše dítě získává informace o hudbě?
z internetu
 11. Má vaše dítě zájem o hudbu, aby ho provázela v dalším životě?
ne
 12. V případě, že vám v dotazníku něco chybělo nebo byste rádi něco dodali, zde můžete vyjádřit svůj názor.

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – O. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji X a zakroužkujte správnou odpověď – O.
I případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 22.5.2022

Pohlaví dítěte: Pěkně.....

Současný věk dítěte: 45.....

DOTAZNÍK

1. Uvedte věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu. 5.....
2. Kde hra na flétnu probíhala?
a) v domě dětí a mládeže
b) v mateřské škole
c) jinde, kde:
3. Mělo vaše předškolní dítě nějakou podporu či vzor v hudbě v rodině?
a) ano
Jakou?
- b) ne
4. Kdy vaše dítě nejvíce potřebuje hudbu?
a) když je mu dobře
b) když má problém
c) když je mu smutno
d) jiný důvod – uveďte:
5. Odráží se hudba v dalším životě vašeho dítěte?
a) ano – dále hraje na flétnu
b) ano – hraje na jiný nástroj – jaký? Uveďte název nástroje.....
c) ano – věnuje se zpěvu – jakému?
Sólový x sborový
d) ne – hudbě se nevěnuje v žádném případě
e) provozuje (provozovalo) aktivně hudbu a hrálo na klavír..... od 10 do 11 let,
ale dnes již nehraje (týká se starších dětí či dospělých)
f) jinak, uveďte.....
6. V jaké instituci se nyní vaše dítě věnuje hudbě?
a) v základní umělecké škole
b) v kroužku při základní škole či v domě dětí a mládeže
c) v souboru (uveďte pod jakou institucí pracuje)
- d) jiné základní škola.....
e) hudbě se nevěnuje

7. Vyberte si z uvedených zálib dítěte, které ho zajímají a ty podle oblíbenosti očísleteje (1 – nejoblíbenější)
a) sport – jaký hokej.....
b) rybaření
c) příroda, zvířata
d) počítač – počítačové hry
e) četba
f) televize
g) kultura – 1) kino
2) koncert
3) divadlo
h) hra na hudební nástroj
i) tanec
j) výtvarné činnosti
k) ruční práce
k) jiné, uveďte:
8. Poslouchá vaše dítě hudbu pravidelně? (Pokud ano, jak často – každý den, jednou týdně, jednou za měsíc... - dopište za odpověď).
a) ne
b) ano, ale jen jako kulisu
c) ano – každý den
d) návštěva koncertů – ano x ne
Děti, klavír, housle.....
9. Jakou hudbu či jaké hudební pořady poslouchá?
Děti, klavír, housle.....
10. Kde vaše dítě získává informace o hudbě?
ve škole.....
11. Má vaše dítě zájem o hudbu, aby ho provázela v dalším životě?
ano.....
12. V případě, že vám v dotazníku něco chybělo nebo byste rádi něco dodali, zde můžete vyjádřit svůj názor.

Vážení rodiče, milé děti,

jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – **O**. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji **X** a zakroužkujte správnou odpověď – **O**.
V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 28. 5. 2012

Pohlaví dítěte: ž / m

Současný věk dítěte: 4

74

Vážený rodiče, milé děti,

Jmenuji se Irena Pavlišová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma „Hra na řetěnu v předškolním věku a vztahům hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – O. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji X a zakroužkujte správnou odpověď – O.
V případě nedostatku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 13.6.2012
Pohlaví dítěte: *žena*
Současný věk dítěte: *11*

DOTAZNÍK

1. Uvedte věk dítěte, kdy začalo hrát na flétnu. 5 let

2. Kde hra na flétnu probíhala?

- a) v domě dětí a mládeže
- b) v mateřské škole
- c) jinde, kde:

3. Mělo vaše předškolní dítě nějakou podporu či vzor v hudbě v rodině?

- a) ano
- b) ne

Jakou? dráždění hraček - hudební skříně

4. Kdy vaše dítě nejvíce potřebuje hudbu?

- a) když je mu dobře
- b) když má problém
- c) když je mu smutno
- d) jiný důvod - uveďte:

5. Odražili se hudba v dalším životě vašeho dítěte?

- a) ano - dále hraje na flétnu
- b) ano - hraje na jiný nástroj - jaký? Uveďte název nástroje:
- c) ano - věnuje se zpěvu - jakému?

Sólový x sborový

- d) ne - hudbě se nevěnuje v žádném případě
- e) provozuje (provozovato) aktivně hudbu a hrálo na klavír od 7 do 10 let, ale dnes již nehraje (týká se starších dětí či dospělých)
- f) jinak, uveďte:

6. Pokud instituce se nyní vaše dítě věnuje hudbě?

- a) v základní umělecké škole
- b) v kroužku při základní škole či v domě dětí a mládeže
- c) v souboru (uveďte pod jakou institucí pracuje)
- d) jiné:
- e) hudbě se nevěnuje

Vyberte si z uvedených zálib dítěte, které ho zaujmou a ty podle oblíbenosti označte 1-4 (nejoblibenější)

- 4 a) sport - jaký tenis, badminton h) hra na hudební nástroj 9
- b) rybaření 11 ch) tanec 2
- c) příroda, zvířata 6 i) výtvarné činnosti 1
- d) počítač - počítačové hry 10 j) ruční práce 3
- e) četba 7 k) jiné, uveďte:
- f) televize 5
- g) kultura - 1) kino
- 2) koncert
- 3) divadlo 8

8. Poslouchá vaše dítě hudbu pravidelně? (Pokud ano, jak často - každý den, jednou týdně, jednou za měsíc... - dopište za odpovědí).

- a) ne
- b) ano, ale jen jako kulisu
- c) ano - každý den
- d) někdy koncertně - ano x ne

9. Jakou hudbu či jaké hudební pořady poslouchá?

pop, rock, jazz, ... každý na Erupci 2

10. Kde vaše dítě získává informace o hudbě?

na internetu a TV

11. Má vaše dítě zájem o hudbu, aby ho propůjčila v dalším životě?

ne, má hudební zkušenosti, ale zájem o hudbu poslouchá

12. Pokud, že vám v dotazníku něco chybělo nebo byste rádi něco dodali, zde můžete vyjádřit svůj názor

Vážený rodiče, milé děti,

jménem se Jitry Pavlíšová a studuji Pedagogickou fakultu na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor učitelství v mateřské škole. V této době píši bakalářskou práci na téma: Hra na flétnu v předškolním věku a význam hudby v dalším životě dítěte. Obracím se na vás s prosbou, zda byste mi mohli pomoci tím, že vyplníte tento dotazník, který je samozřejmě anonymní. Výsledky budou k nahlédnutí po zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Odpověď zakroužkujte – O. Pokud zakroužkujete špatnou odpověď – přeškrtněte ji X a zakroužkujte správnou odpověď – O.
V případě nedostateku místa využijte poslední stranu dotazníku – napište číslo otázky a k tomu své vyjádření či doplnění.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Datum vyplnění dotazníku: 5.7.2012
Pohlaví dítěte: žena
Současný věk dítěte: 4,7

Příloha č. 4 (rozhovor)

ROZHOVOR

1. Když jsi začal (a) hrát v předškolním věku na flétnu – bavila tě tato hra?
2. Kdo ti byl a je vzorem v hudbě?
3. Hrál (a) jsi na nějaký hudební nástroj i později? (kdy, na jaký nástroj, jak dlouho)
4. Hraješ na nějaký nástroj pořád?
5. Co ty a hudba nyní – provozuješ ji aktivně?
6. Posloucháš hudbu – jak často?
7. Jaká hudba tě zajímá?
8. Kdy nejvíce potřebuješ hudbu – co ti přináší?

Příloha č. 5 (rozhovory č. 1 – 5 – porovnání s dotazníky)

Rozhovor č. 1 – porovnání s dotazníkem R 1

1. Když jsi začal (a) hrát v předškolním věku na flétnu – bavila tě tato hra?

„*Začala jsem hrát v mateřské škole v 5 letech a hra mě bavila,*“ (shoda s dotazníkem).

2. Kdo ti byl a je vzorem?

„*Nikdo,*“ (opět shoda s dotazníkem).

3. Hrál (a) jsi na nějaký hudební nástroj i později? (kdy, na jaký nástroj, jak dlouho)

„*Hrála jsem na varhany 2 – 3 roky v základní škole,*“ (varhany nejsou uvedeny, pouze flétna = **1. rozdíl** v tomto uvedeném dotazníku).

4. Hraješ na nějaký nástroj pořád?

„*Už ne,*“ (shoda).

5. Co ty a hudba nyní – provozuješ ji aktivně?

„*Aktivně ne, ale pasivně – poslech hudby,*“ (shoda).

6. Posloucháš hudbu – jak často?

„*Poslouchám vše,*“ (shoda).

7. Jaká hudba tě zajímá?

„*Žádnou vyhraněnou hudbu nemám,*“ (shoda).

8. Kdy nejvíce potřebuješ hudbu – co ti přináší?

„*Radost, uvolnění, potřeba je pořád,*“ (dotazník slovně doplněn o radost, uvolnění = **2. rozdíl**).

Rozhovor č. 2 – porovnání s dotazníkem R 2

1. Když jsi začal (a) hrát v předškolním věku na flétnu – bavila tě tato hra?

„*V 5 letech, hra mě bavila a hrála jsem v mateřské škole,*“ (shoda).

2. Kdo ti byl a je vzorem?

„*Nikdo,*“ (shoda).

3. Hrál (a) jsi na nějaký hudební nástroj i později? (kdy, na jaký nástroj, jak dlouho)

„*Na flétnu stále někdy hraji, na klavír jsem hrála na základní škole,*“ (shoda).

4. Hraješ na nějaký nástroj pořád?

„*Moc ne – pro radost, hra na flétnu,*“ (shoda).

5. Co ty a hudba nyní – provozuješ ji aktivně?

„*Aktivně ne, pasivně – poslech hudby,*“ (shoda).

6. Posloucháš hudbu – jak často?

„*Poslouchám vše a skoro každý den,*“ (v dotazníku ještě uveden poslech hudebních pořadů v TV a na internetu – Óčko, Kiss Hády = **1. rozdíl**).

7. Jaká hudba tě zajímá?

„*Všechna,*“ (shoda).

8. Kdy nejvíce potřebuješ hudbu – co ti přináší?

„*Hudbu mám pro radost, rozveselení, když je mi smutno,*“ (dotazník doplněn o hudbu pro radost a rozveselení = **2. rozdíl**).

Rozhovor č. 3 – porovnání s dotazníkem R 3

1. Když jsi začal (a) hrát v předškolním věku na flétnu – bavila tě tato hra?

„V 5 letech, ano hra mě bavila a hrála jsem v mateřské škole,“ (shoda).

2. Kdo ti byl a je vzorem?

„Vzorem mi byli rodiče a prarodiče, rodina mě v mých aktivitách vždy podporuje,“

(absolutní neshoda s dotazníkem, kde je uvedeno, že nebyl nikdo vzorem či podporou

= **1. rozdíl** – rodiče i prarodiče jsou pouze pasivními posluchači hudby).

3. Hrál (a) jsi na nějaký hudební nástroj i později? (kdy, na jaký nástroj, jak dlouho)

„Ne, jen jsem hrála stále na flétnu i po ZŠ cca 2 roky,“ (shoda).

4. Hraješ na nějaký nástroj pořád?

„Hra pro potěšení a pro radost na flétnu,“ (shoda).

5. Co ty a hudba nyní – provozuješ ji aktivně?

„Pasivně poslechem, ale koncerty ne, neboť jsem pohodlný typ a je lépe je poslouchat v pohodlí domova,“ (shoda).

6. Posloucháš hudbu – jak často?

„Poslech hudby každý den, vlastně poslech všeho, ale i ráda poslouchám hudbu vážnou, Vivaldiho, Mozarta, pop, disko, moderní hudbu – mix oblíbených autorů a písní,“ (shoda).

7. Jaká hudba tě zajímá?

*„Hudba od všeho něco. Informace o hudbě sleduji na internetu, v časopisech, v TV - zaměřenost na hudbu vážnou, v rádiu – Impuls, Frekvence 1,“ (zde informace z dotazníku ještě rozšířeny – o sledování v časopisech a v rádiu = **2. rozdíl**).*

8. Kdy nejvíce potřebuješ hudbu – co ti přináší?

„Hudbu miluji, pomáhá mi ve všem, hlavně když je mi smutno, při relaxaci a uvolnění,“
(v podstatě shoda).

Rozhovor č. 4 – porovnání s dotazníkem R 4

1. Když jsi začal (a) hrát v předškolním věku na flétnu – bavila tě tato hra?

„Začala jsem hrát v mateřské škole zhruba v 5 letech, v mateřské škole mě to hodně bavilo, hrálo nás víc, jako kolektiv. Někdo si hrál v kuchyňce, nebo si hrál jinde a my hráli na flétnu,“ (shoda).

2. Kdo ti byl a je vzorem?

„Vzorem byla taková ta skupinová fobie – hra všech holek. Nutily jsme se navzájem, každá chtěla být nejlepší a paní učitelka, která hrála velmi pěkně a každý chtěl hrát jako ona,“
(zde **1. rozdíl** s dotazníkem asi proto, že v rozhovoru je dána otázka obecně a ta respondentku asi naplnila více, než otázka v dotazníku – zde je uvedena podpora v rodině a tu je uveden strýc, o kterém v rozhovoru nebyla žádná zmínka).

3. Hrál (a) jsi na nějaký hudební nástroj i později? (kdy, na jaký nástroj, jak dlouho)

„Dříve ještě, když jsem si myslela, že mám hudební sluch, jsem hrála na klavír a kytaru v základní škole a pak hudba ustoupila jiným zájmům,“ (shoda).

4. Hraješ na nějaký nástroj pořád?

„Ne už ani pro potěšení, i když základy mám, ale už nehraji,“ (shoda).

5. Co ty a hudba nyní – provozuješ ji aktivně?

„Ne,“ (shoda).

6. Posloucháš hudbu – jak často?

„*Poslouchám hudbu každý den, poslech všeho jako je hudba taneční, jazzová...*,” (shoda).

7. Jaká hudba tě zajímá?

„*Já nejsem moc koncertový typ, ale mám ráda diskotéky, ale i operu a poslouchám písničky doma.*“ Přidána otázka, zda operu shlédne celou, či doma nebo v divadle. „*Mě se líbí opera vizuální a audiovizuální, proto se raději zajedu podívat do divadla,*“ (o opěře v dotazníku žádná zmínka = **2. rozdíl**).

8. Kdy nejvíce potřebuješ hudbu – co ti přináší?

„*Člověk potřebuje hudbu vždycky, pro radost, ale i v podpoře pesimismu,*“ (v dotazníku uveden jen smutek, v rozhovoru potřeba hudby rozšířena o radost = **3. rozdíl**).

Rozhovor č. 5 – porovnání s dotazníkem R 5

1. Když jsi začal (a) hrát v předškolním věku na flétnu – bavila tě tato hra?

„*Já jsem začala hrát ve 4 letech a hrála jsem ve školce a potom i v kroužku asi do 1. třídy a bavilo mě to vždycky a bavil mě kolektiv okolo a přístup učitelů a všechno,*“ (shoda, jen ve věku změna – zde uveden věk 4 roky, v dotazníku 5 let – **1. rozdíl**).

2. Kdo ti byl a je vzorem?

„*Byli mi vzorem učitelé, ale i teta, která také hraje na flétnu,*“ (i když, v dotazníku je uveden pouze vzor v rodině, tak respondentka uvádí v dotazníku celou rodinu a v rozhovoru je uvedena pouze teta a učitelé – **2. rozdíl**).

3. Hrál (a) jsi na nějaký hudební nástroj i později? (kdy, na jaký nástroj, jak dlouho)

„*Já hraju ještě na housle někdy od 2. třídy už 13 let, ještě pořád,*“ (shoda).

4. Hraješ na nějaký nástroj pořád?

Odpověď je odpovězena v otázce č. 3, (shoda).

5. Co ty a hudba nyní – provozuješ ji aktivně?

„ *V hudebce, kde máme i orchestr, tak tam mě baví i ten kolektiv lidí, ten přístup všech lidí k hudbě k tomu co tam hrajeme, je to i dobré odreagování, ta hudba přináší i něco jiného, je to zábava,* “ (shoda).

6. Posloucháš hudbu – jak často?

„ *Hudbu poslouchám, někdy často, zase někdy dlouho ne, koncerty navštěvuju, i když ne tak často,* “ (shoda).

7. Jaká hudba tě zajímá?

„ *Různá hudba i celkem klasika, většinou nejsem žánrově vymezena, baví mě spíše ty písničky, které mají melodii a něco do sebe,* “ (shoda).

8. Kdy nejvíce potřebuješ hudbu – co ti přináší?

„ *Víceméně si myslím, že už bych bez hudby ani žít nemohla. Přináší mi potěšení, radost, někdy odreagování se od jiných aktivit, když je mi smutno, když poslouchám písničky, tak se uklidním,* “ (shoda).